Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – *Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна*
Кафедра – *Обліку та аудиту*
Ступінь вищої освіти – *другий (магістр)*
Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*
Освітня програма – *«Облік і аудит»*

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: *«Організація і методика обліку та аналізу розрахунків за товарними операціями підприємства (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)*

ШИФР КРМ.ОтаА.1.580-03.1.9

Здобувача: _____ **Корулика В.А.**

Керівник: _____ **доц. Антонюк О.П.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ”6“ червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – *Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна*
Кафедра – *Обліку та аудиту*
Ступінь вищої освіти – *другий (магістр)*
Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*
Освітня програма – *«Облік і аудит»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

_____

«____»_____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Корулика Володимира Андрійовича

1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та аналізу розрахунків за товарними операціями підприємства (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)***

   Затверджена наказом ***від 06 жовтня 2023 р. наказ № 580-03***

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***6 червня 2024 р.***

3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022 роки.***

4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та аналіз об'єкту дослідження за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аналізу об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 36 , рисунків – 5 .***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання ***15 лютого 2024 р.***

Керівник _____ Антонюк О.П.

Завдання прийняв до виконання _____ Корулик В.А.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. *Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи*	15.02.24 - 15.03.24	
2. *Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства*	16.03.24 - 21.04.24	
3. *Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аналізу за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому*	22.04.24- 28.05.24	
4. *Оформлення кваліфікаційної роботи*	29.05.24 - 6.06.24	

Здобувач-магістр _____ Корулик В.А.

Керівник роботи _____ Антонюк О.П.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр Корулик В.А._____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аналізу розрахунків за товарними операціями (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних питань бухгалтерського обліку та фінансового аналізу розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до законодавчих і нормативних актів, публікацій вчених і фахівців та пошук шляхів їх вдосконалення на підприємстві.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Перший розділ присвячений теоретичним основам фінансового обліку розрахунків за товарними операціями підприємства, визначена сутність економічних категорій «товарні операції», «дебіторська заборгованість за товарними операціями», «кредиторська заборгованість за товарними операціями» підприємства, аспекти їх класифікації, наведена кореспонденція рахунків. У другому розділі представлений фінансово-економічний аналіз ТОВ «Вознесенський коньячний завод» з оцінкою його основних техніко-економічних показників за 2021-2022 роки, проведено аналіз окремих аспектів зовнішньої торгівлі агропродовольчими товарами в Україні від час військових дій. У третьому розділі роботи розглядаються особливості організації обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», фінансового обліку розрахунків за товарними операціями підприємства, виконано поглиблений аналіз його дебіторської та кредиторської заборгованості за період, що аналізується.

У висновках та пропозиціях кваліфікаційної роботи сформульовані пропозиції і рекомендації з удосконалення обліку і аналізу дебіторської розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Кваліфікаційна робота містить: текстової частини – 89 с., таблиць – 36, рисунків – 5, додатків – 4.

ЗМІСТ

с.

ВСТУП..... 5

1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ППІДПРИЄМСТВА……....9

1.1. Сутність і класифікація розрахунків товарних операцій підприємства……..……...9

1.2. Документальний облік розрахунків за товарними операціями підприємства..... 18

1.3. Фінансовий облік розрахунків за товарними операціями підприємства..... 25

Висновки до першого розділу..... 30

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД» 32

2.1. Аналіз аспектів зовнішньої торгівлі агропродовольчими товарами в Україні в умовах війни 32

2.2. Техніко-економічна характеристика підприємства..... 33

2.3. Фінансовий аналіз діяльності підприємства 38

Висновки до другого розділу..... 54

3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ В ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»…..58

3.1. Організація обліку на підприємстві 58

3.2. Облік розрахунків за товарними операціями підприємства..... 66

3.3. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства 71

Висновки до третього розділу..... 79

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ..... 83

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 90

ДОДАТКИ……..……95

ВСТУП

Актуальність теми. Стан, облік та контроль розрахунків за товарними операціями є важливим як в системі управління підприємством – на макрорівні дослідження, так й в політиці управління розрахунками в державі – макрорівні дослідження, тому що впливає на їх фінансовий стан і стабільність, фінансування діяльності та всіх економічних процесів, рівень інфляції та кон'юнктуру ринків. Тому, управління розрахунків за товарними операціями в системі управління підприємством, яке обумовлюється такими інструментами, як фінансовий, управлінський і податковий облік, фінансовий аналіз і менеджмент, є важливим, потребує досліджень та пошуку додаткових напрямів їх удосконалення. Особливо такій аспект функціонування та управління підприємством має значення в умовах війни в Україні, тому тема кваліфікаційної роботи і обраного дослідження є сучасною та актуальною.

Нормативною базою, яка регламентує бухгалтерський облік розрахунків за товарними операціями і відображення їх у фінансової звітності, є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (зі змінами), П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (зі змінами та доповненнями), П(С)БО 11 «Зобов'язання» (зі змінами та доповненнями), Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (зі змінам та доповненнями), Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» (зі змінами та доповненнями), іншими законодавчими та нормативними актами.

В наукових публікаціях та практичних працях питання розрахунків за товарними операціями, дослідженням їх бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та управління такі займались вчені та фахівці: П.Й. Атамас, О.П. Антонюк, М.Д.Білик, М.В. Болдуєв, М.А.Болюх, О.С.Воронко, В.П. Галенко, Р. Гаррісон, Б.Є.Грабовецький, С.Ф. Голов, О.В. Карпенко, О.В. Ковальов, Т.А. Кольцова, Н.М.Купріна, Г.І.Кіндрацька, О.Г. Лищенко, Є.В. Мних,

С.С.Черниш, Л.В. Нападовська, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, М.С. Пушкар, В.С. Рудницький, В.В. Сопко, Т.М.Ступницька, А.В. Череп, М.Г. Чумаченко, А.Д. Шеремет та інші дослідники, але ці питання є актуальними та потребують подальших досліджень і вирішення поставлених завдань даної кваліфікаційної роботи.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних питань бухгалтерського обліку та фінансового аналізу розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до законодавчих і нормативних актів, публікацій вчених і фахівців та пошук шляхів їх вдосконалення на підприємстві.

Задачами дослідження є:

– дослідження сутності та класифікації економічної категорії «розрахунки за товарними операціями» та її структурних складових відповідно до наукових і практичних публікацій та нормативних документів з організації їх бухгалтерського обліку;

– визначити особливостіі документального обліку розрахунків за товарними операціями підприємства на основі нормативних документів та законодавчих актів;

– організацію фінансового обліку розрахунків за товарними операціями підприємства та кореспонденцію їх рахунків;

– проведення фінансово-економічного аналізу діяльності на прикладі підприємства з поглибленим аналізом дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;

– аналіз особливостей організації бухгалтерського обліку та фінансового обліку розрахунків за товарними операціями за матеріалами підприємства й відображення їх у фінансової звітності;

– розробка напрямів удосконалення обліку і аналізу розрахунків за товарними операціями підприємства за матеріалами проведеного дослідження.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є розрахунки за товарними операціями підприємства, а предметом дослідження – облік та аналіз розрахунків за товарними операціями підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися методи дослідження: аналізу, синтезу, індукції та дедукції – для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку та економічного аналізу розрахунків за товарними операціями та їх складових; статистичні методи, порівняння, середніх відносних величин, вертикального та горизонтального аналізу – для проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства; порівняння і групування – для аналізу організації обліку об'єкта дослідження та формування кореспонденції рахунків; класифікації – для дослідження підходів до класифікації об'єкта дослідження; графічного – для наведення в кваліфікаційній роботі результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів в даній класифікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення фінансового та управлінського обліку та фінансового аналізу розрахунків за товарними операціями для забезпечення ефективності функціонування ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Публікації. Результати дослідження, які відображені у кваліфікаційної роботи магістра були:

– опубліковані в 1 тезах всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (у співавторстві»;

– пройшли апробацію та доповідалися на VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року та на науково-практичної конференції здобувачів освіти на секції кафедри обліку та аудиту в ОНТУ, а також пройшли апробацію на науковому колоквіумі «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» в рамках дослідження наукової школи

«Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри обліку та аудиту ОНТУ 18.04.2024 р.

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 89 стор., містить 36 табл., 5 рис., 4 додатки, список використаних джерел з 40 найменувань.

1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність і класифікація розрахунків товарними операціями підприємства

У процесі господарської діяльності між суб'єктами господарювання виникають і погашаються взаємні зобов'язання. Стан поточних зобов'язань і розрахунків найбільш точно відображає рівень організації у суб'єкта господарювання виробничої і торговельної діяльності, а також бухгалтерського обліку. Раціональна організація контролю за станом розрахунків сприяє покращанню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань перед кредиторами, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню дебіторської і кредиторської заборгованості, прискоренню обігу коштів, а в цілому – покращанню фінансового стану суб'єкта господарювання [6].

У ринкових умовах господарювання фінансовий стан кожного суб'єкта господарювання залежить від його взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, і тому всі вони потребують достовірної інформації про своїх контрагентів, включаючи й інформацію про платоспроможність, про дотримання останніми договірних відносин, платіжної дисципліни тощо [6].

Діяльності будь-якого підприємства, яка пов’язана з виробництвом та реалізацією продукції, робіт та послуг, неможлива без розрахунків за товари, роботи послуги з постачальниками та підрядниками, покупцями та замовниками. Такі розрахунки є товарними та після передачі ТМЦ виникають або дебіторська і кредиторська заборгованість, або отримання готівкових та безготівкових грошових коштів. Розглянемо більш детально економічні категорії «дебіторська заборгованість» та «кредиторська заборгованість».

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (далі – П(С)БО 10) регламентує бухгалтерський облік дебіторської заборгованості підприємства [4] за товари, роботи та послуги.

Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ). П(С)БО 10 визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. П(С)БО 10 застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [4, 7].

Дослідження публікацій вчених [6-10] щодо визначення економічної категорії «дебіторська заборгованість» показало (див. табл. 1.1.), що більшість вчених та фахівців посилаються на П(С)БО 10, де дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [4].

Таблиця 1.1– Підходи до ввизначення сутності економічної категорії «дебіторська заборгованість»*

Автор, джерело	Визначення
1. Білик М.Д. [8; с. 28]	Дебіторська заборгованість - це матеріальні ресурси, не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена у підприємства.
2. Бутинець Ф.Ф. [7, с.726]	Згідно П (С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і її сума може бути достовірно визначена її сума одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг.
3. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. [9, с.192]	Дебіторська заборгованість - це активи, що швидко реалізуються, для перетворення яких на гроші потрібен певний час: векселі одержані; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; резерв сумнівних боргів; дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків; інша поточна дебіторська заборгованість.
4. Лишиленко О.В. [10, с. 585]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», який затверджено наказом Міністерства Фінансів України від 8 жовтня 1999 р. №237 (зі змінами). Згідно П(С)БО-10 Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Продовження табл. 1.1

Автор, джерело	Визначення
5. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. [6, с. 56]	Згідно П(С)БО 10 Дебіторська заборгованість – визначається активом, якщо: - існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод; - сума заборгованості може бути достовірно визначена; - покупцеві передано ризики і вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію, товар - підприємство не здійснює подальше управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами).

*Складено на основі джерел [6-10]

Різні науковці та фахівці визначають класифікацію дебіторської заборгованості за різними ознаками, наприклад:

1. Лишиленко О.В. визначає, що з метою бухгалтерського обліку, відповідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на [10, с. 586]:

– довгострокова дебіторська заборгованість;

– поточна дебіторська заборгованість;

– сумнівний борг;

– чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості.

2. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. вважають, що згідно П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на: довгострокову та поточну. Зокрема, до довгострокової дебіторської заборгованості слід відносити: майно в оренді (довгострокова оренда) , інші необоротні активи та дебіторську заборгованість за векселями одержаними; до поточної – заборгованість, пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг; заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг [6, с. 56].

3. З метою проведення фінансового аналізу дебіторської заборгованості, Антонюк О.П, Ступницька Т.М. та Купріна Н.М. поділяють ддебіторську заборгованість за елементами та за строками погашення [9, с. 192-193, 201-202].

Дослідження показало, що відповідно до П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову і поточну [4], тому що вона в бухгалтерському обліку класифікується в залежності від: термінів її погашення, ймовірності її погашення, оцінки відображення її в балансі [7]. Так, з метою складання фінансової звітності дебіторська заборгованість класифікується за такими ознаками [7, 10]:

– зв'язком з нормальним операційним циклом;

– терміном погашення;

– об'єктами, щодо яких виникли зобов'язання дебіторів;

– своєчасністю оплати боржником дебіторської заборгованості.

Класифікація дебіторської заборгованості наведена на рис. 1.1 [7].

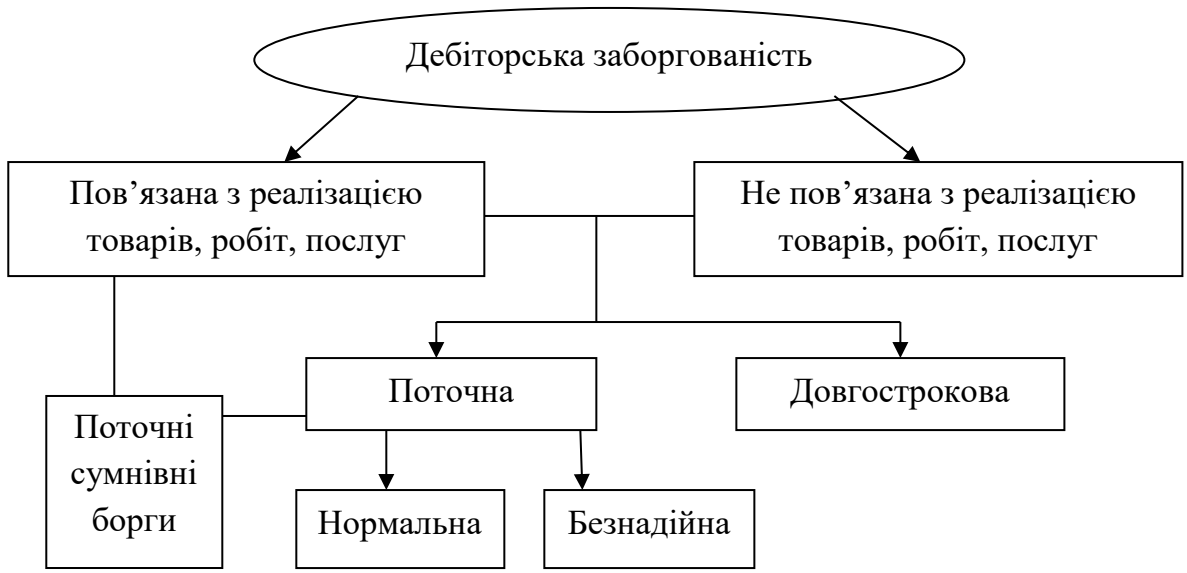

Рис. 1.1 – Класифікація дебіторської заборгованості*

*Джерело [7]

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу. Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визначається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється

за первісною вартістю. У разі відстрочення платежу за продукцію, товари, роботи, послуги з утворенням від цього різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою грошових коштів та /або їх еквівалентів, що підлягають отриманню за продукцію, товари, роботи, послуги, така різниця визначається дебіторською заборгованістю за нарахованими доходами (процентами) у періоді її нарахування [10].

Дослідження показало [11], що критерієм класифікації заборгованості на поточну і довгострокову є операційний цикл – це проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності і отриманням коштів від реалізації виготовленої з них продукції або товарів та послуг. Крім того у НП(С)БО №1 «Звіт про фінансові результати» термін «операційна діяльність» визначається як основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю. Довгострокова дебіторська заборгованість виникає при здійсненні інвестиційної, фінансової діяльності, а також внаслідок надзвичайних подій [11].

Дебіторську заборгованість деякі вчені класифікують за об’єктами щодо яких вона виникла [7, 10, 11]:

- заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця;
- заборгованість забезпечена векселями;
- надані позики;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків);
- інша дебіторська заборгованість.

Дуже важливим для управління дебіторською заборгованістю є класифікація дебіторської заборгованості від своєчасності погашення [10,11]:

– дебіторську заборгованість, строк оплати якої не настав (строкова дебіторська заборгованість);

– дебіторська заборгованість не сплачена в строк (прострочена), в тому числі вона класифікується на сумнівну дебіторську заборгованість та на безнадійну.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності [7].

Класифікація дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за строками непогашення використовується при обчисленні резерву сумнівних боргів та розкривається у примітках до фінансової звітності [4,10].

Бутинець Ф.Ф. [7] та інші вчені [6,8] виділяють два особливі види дебіторської заборгованості:

– відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах і виникає у випадку, коли обліковий прибуток менший за податковий прибуток. Відстрочені податкові активи відображаються в Балансі у складі довгострокової дебіторської заборгованості. Методологічні засади відображення в обліку відстрочених податкових активів регламентуються П(С)БО 17 «Податок на прибуток»;

– витрати майбутніх періодів – витрати, здійснені у звітному періоді, але які будуть визнані витратами у Звіті про фінансові результати у майбутніх звітних періодах згідно з принципом відповідності доходів та витрат. Такі витрати тимчасово відображаються в окремому розділі Балансу. До витрат майбутніх періодів відносяться витрати, пов’язані з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості; з освоєнням нових виробництв та агрегатів; сплачені авансом орендні платежі; оплата страхового поліса.

Для цілей управління дебіторської заборгованості, важливим аспектом є її класифікація залежно від платоспроможності дебіторів. За цією характеристикою, відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», вона

поділяється на сумнівну та безнадійну. Сумнівна дебіторська заборгованість визначається якщо існує невпевненість у її погашенні боржником. Дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість (підстава) щодо неповернення її боржником або за якою минув строк позовної давності вважається безнадійною [8].

Кредиторська заборгованість є економічною категорію, яка виникає на підставі розрахунків за товарними операціями підприємства з постачальниками та підрядниками та є окремим видом зобов'язань. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 11 «Зобов'язання» (далі – П(С)БО) 11) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання, в тому числі за товарними операціями постачальниками та підрядниками та її розкриття у фінансовій звітності [5].

П(С)БО 11 «Зобов'язання» визначає такий вид зобов'язань, як – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу [5]. П(С)БО 11 класифікує зобов'язання з метою ведення бухгалтерського обліку на окремі елементи, які наведені на рис. 1.2 [7].

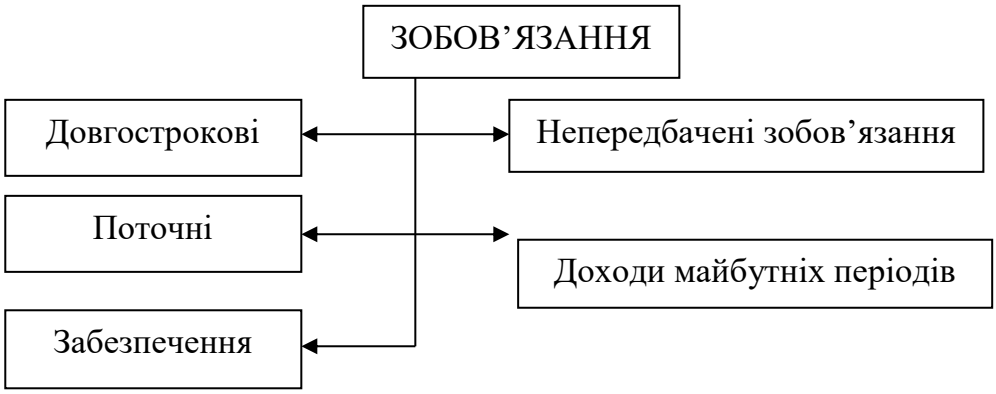

Рис. 1.2 – Класифікація зобов'язань підприємства згідно з П(С)БО 11*

*Джерело [7]

Дослідження показало [5, 10], що кредиторська заборгованість – це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в

підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк, яка відображається у Формі №1 фінансової звітності підприємства як короткотермінові зобов'язання, які повинні бути оплачені протягом одного року.

Стандарт зазначає [5], що зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Відповідно до НП(С)БО 1 та П(С)БО 11 з метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на [3, 5]:

– довгострокові;

– поточні;

– забезпечення;

– непередбачені зобов'язання;

– доходи майбутніх періодів.

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єктом господарювання виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, отримані послуги, необхідні для забезпечення нормального функціонування підприємства.

Дослідження показало [6-11], що кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та матеріальні послуги. По можливості виконання зобов'язань перед кредиторами заборгованість можна поділити на нормальну і прострочену. При цьому у складі простроченої кредиторської заборгованості можна виділити два види заборгованості: заборгованість, термін позовної давності за якою не минув, і незатребувану заборгованість (з терміном позовної давності). До даної класифікації можна додати, що в складі зобов'язань будь-якої організації умовно можна виділити також заборгованість строкову (заборгованість перед бюджетом з оплати праці, з соціального

страхування і забезпечення) і звичайну (зобов'язання перед дочірніми і залежними товариствами, аванси отримані, векселі до сплати, іншим кредиторам; заборгованість постачальникам). Дана класифікація часто використовується при економічному аналізі [7,8].

НП(С)БО 1 відносить до статті «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» суму заборгованості постачальникам і підрядчикам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями) [3].

Економічна сутність кредиторської заборгованості полягає в тому, що це не тільки частина майна організації, як правило кошти, але і товарно-матеріальні цінності, наприклад у зобов’язаннях по товарному кредиті. Як правова категорія кредиторська заборгованість – особлива частина майна організації, що є предметом обов’язкових правовідносин між організацією і її кредиторами. Підприємство володіє і користається кредиторською заборгованістю, але вона зобов’язана повернути чи виплатити дану частину майна кредиторам, що мають права вимоги на неї. Дана частина майна суть борги організації, чуже майно, чужі кошти, що знаходяться у володінні організації-боржника. Таким чином, кредиторська заборгованість має двоїсту юридичну природу: як частина майна вона належить організації на праві володіння, чи навіть праві власності щодо отриманих позичково грошей чи речей, визначених родовими ознаками; як об’єкт зобов’язальних правовідносин – це борги організації перед кредиторами [8, 12].

Дослідження підтвердило [8, 10, 12, 13], що розрізняють нормальну (законну) і прострочену кредиторську заборгованість. Нормальна виникає у межах діючих термінів її сплати. Заборгованість, не погашена з настанням термінів сплати, є простроченою. Так, в регульованих ринкових системах з розвинутим господарським законодавством кредитор у разі невиконання позичальником у передбачені терміни своїх кредитних зобов’язань може подати на нього позові в судовому порядку вимагати не лише повернення боргу, а й повного відшкодування збитків. У разі невиконання позичальником

рішень суду про сплату заборгованості суд оголошує боржника неплатоспроможним і застосовує механізм банкрутства, який водночас є й механізмом вибору ефективного власника, і механізмом запобігання можливій ланцюговій реакції поширення неплатежів між господарюючими суб'єктами, що може перетворитися на потужний дестабілізуючий фактор економіки. Проте в періоди глибоких економічних потрясінь механізм банкрутства належним чином не виконує зазначені функції, і через несприятливі об'єктивні обставини дуже часто неплатоспроможними стають виробники з нормальним і навіть високим рівнем ефективності господарювання, які створюють потрібну споживачам продукцію (послуги). Банкрутство і кредиторська заборгованість у такому разі набувають масового характеру, посилюють процес згортання виробництва, зменшення кількості робочих місць, доходів, рівня споживання суспільства [8, 12].

Збільшення кредиторської заборгованості свідчить про проблеми в господарській діяльності підприємства. Розрахунки з дебіторами та кредиторами за товарними операціями пов'язані з вхідними та вихідними фінансовими потоками. Стан цих розрахунків у певний момент часу розкривається через суми дебіторської та кредиторської заборгованості на цей момент. Таким чином, облік розрахунків з дебіторами та кредиторами полягає у визначенні сум дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, оцінки і класифікації їх для відображення у фінансовій звітності [13, с. 328-329].

1.2. Документальний облік розрахунків за товарними операціями

Розрахунки за товарними операціями між контрагентами відбуваються на основі готівки або безготівкових грошових коштів. Готівкові операції та розрахунки є касовими.

Касові операції підприємства регулюються Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою

Правління НБУ від від 29.12.2017 р. №148 (зі змінами), далі Положення №148. Відповідно до Положення №148, готівка (готівкові кошти) – грошові знаки національної валюти України: банкноти і монети, у тому числі й обігові пам'ятні та ювілейні монети, які є дійсними платіжними засобами [14].

Вимоги Положення Положення №148 поширюються на юридичних осіб (крім установ банків і підприємств поштового зв'язку) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, їх відокремлені підрозділи, представництва іноземних організацій і фірм, які здійснюють підприємницьку діяльність (підприємства), а також на зареєстрованих у встановленому порядку фізичних осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності без створення юридичної особи (підприємці), які здійснюють операції з готівкою в національній валюті, та є обов'язковими для виконання ними [6, 14].

Підприємства (підприємці), які мають поточні рахунки в установах банків, зберігають на цих рахунках свої кошти на договірних умовах і здійснюють розрахунки за своїми зобов'язаннями в безготівковій та готівковій формі в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України. Розрахунки готівкою підприємств між собою та з підприємцями і фізичними особами проводяться як за рахунок коштів, одержаних з кас банків, так і за рахунок готівкової виручки і здійснюються через касу підприємств з веденням касової книги встановленої форми. Крім цього, розрахунки готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб здійснюються також через установи банків згідно з вимогами з організації емісійно-касової роботи в установах банків України [6, 14].

Готівкові розрахунки одного підприємства (підприємця) з іншим підприємством (підприємцем) повинні здійснюватися із дотриманням обмежень встановлених чинним законодавством. Платежі понад установлену граничну суму проводяться виключно безготівкове. Кількість підприємств (підприємців), з якими проводяться розрахунки, протягом дня не обмежується. Зазначені обмеження стосуються також розрахунків готівкою підприємств за товари, придбані на виробничі (господарські) потреби за рахунок коштів, одержаних

за корпоративними картками. Указані обмеження не стосуються розрахунків підприємств (підприємців) з фізичними особами, бюджетами та державними цільовими фондами, малих і середніх підприємств при використанні готівкових коштів, одержаних ними за рахунок кредитної лінії Європейського банку реконструкції та розвитку для розвитку малих і середніх підприємств. Обмеження також не поширюються на добровільні пожертвування, благодійну допомогу, вилучену органами державної податкової служби готівку, на розрахунки за спожиту електроенергію, а також у разі використання коштів, виданих на відрядження [6,14].

У разі здійснення підприємствами готівкових розрахунків з іншими підприємствами (підприємцями) понад установлену граничну суму кошти в розмірі перевищення встановленої суми розрахунково додаються до фактичних залишків готівки в касі на кінець дня платника готівки одноразово в день здійснення цієї операції, з подальшим порівнянням одержаної розрахункової суми із затвердженим лімітом каси [6,14].

Розрахунки готівкою підприємств (підприємців) між собою та з фізичними особами проводяться із застосуванням прибуткових та видаткових касових ордерів, касових і товарних чеків, розрахункових квитанцій, проїзних документів тощо, які підтверджували б факт продажу (повернення) товарів, надання послуг, отримання (повернення) коштів, а також рахунків-фактур, договорів, угод, контрактів, актів закупівлі товарів тощо [6, 14]

Розрахунки за готівку підприємств сфери торгівлі, громадського харчування та послуг здійснюються із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій (РРО) згідно із Законами України про застосування електронних контрольно-касових апаратів і товарно-касових книг при розрахунках із споживачами у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг. Перелік окремих форм та умов проведення діяльності у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, яким дозволено проводити розрахункові операції без застосування реєстраторів розрахункових операцій з

використанням розрахункових книжок та книг обліку розрахункових операцій [6, 14].

Ліміт каси встановлюється підприємствам, які мають рахунки в установах банків і здійснюють операції з готівкою. Такі підприємства можуть зберігати у своїй касі готівку на кінець дня в межах затвердженого ліміту каси. Відповідальність за неподання заявок-розрахунків у визначені строки та несвоєчасне одержання встановленого ліміту каси згідно з умовами договору на розрахунково-касове обслуговування покладена на підприємства. Підприємства зобов'язані здавати готівкову виручку понад установлений ліміт каси в порядку і строки, визначені установою банку для зарахування на їх поточні рахунки. Якщо ліміт каси підприємству взагалі не встановлено, то вся наявна готівка (крім розміру одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян) в його касі на кінець дня має здаватися до банку (незалежно від причин, унаслідок яких ліміт каси не встановлено) [6, 14].

Всі факти надходження і вибуття готівки на підприємстві відображаються в касовій книзі. Касова книга – обліковий регістр, призначений для обліку касових операцій касиром підприємства, В ній у хронологічній послідовності відображається витрачання і надходження готівки, що дає можливість контролювати рух коштів підприємства. Підприємства, які використовують іноземну валюту, ведуть окремі касові книги по кожному виду валюти.В кінці кожного робочого дня касир підводить підсумки операцій за день, визначає залишок готівки в касі на наступне число і складає звіт касира. Звіт касира – це документ, який є відривним аркушем касової книги з доданими прибутковими та видатковими касовими документами, що передається касиром підприємства до бухгалтерії [7].

Розрахунки готівкою фізичних осіб з підприємствами за придбані товари (виконані роботи, надані послуги) можуть також проводитися через установи банків у порядку, визначеному діючим законодавством та є безготівковими розрахунками та товари, роботи та послуги та ведуться у банківських установах. Банки відкривають рахунки зареєстрованим в установленому

чинним законодавством порядку юридичним особам та фізичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності, філіям, представництвам, відділенням та іншим відокремленим підрозділам підприємств, у тому числі структурним підрозділам [7].

Згідно з Інструкцією «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженою Постановою НБУ від 12.11.2003 р. № 492 (зі змінами), для збереження грошових коштів і здійснення розрахунків установи банку відкривають всім підприємствам незалежно від форми власності клієнтам за договором банківського рахунку поточні рахунки [15].

Залишки по бухгалтерських рахунках повинні збігатися із залишками по відповідним для них банківським рахункам. Усі здійснені операції з надходження та списання коштів з поточного рахунку підприємства банк реєструє у спеціальній виписці з особового рахунку, із вказуванням підтверджуючих документів. Даний документ замінює собою регістр аналітичного обліку за операціями на поточному рахунку та одночасно є підставою для бухгалтерських записів. Бухгалтер у день одержання виписки здійснює операції, які позначають бухгалтерським терміном «контування» – перевірка й обробка виписки. Цей процес передбачає [7]:

– нумерування виписки;

– добір документів, які підтверджують факт здійснення господарської операції, і перевірка наявності виправдних документів від інших підприємств, що є підставою для зарахування або списання коштів;

– звірку достовірності записів у виписці банку і до даних до неї документах, а також відповідності суми у виписці сумам виправдних документів на перерахування або зарахування коштів;

– перевірку правильності визначення залишку грошей на поточному рахунку після здійснених операцій;

– зазначення кореспондуючого рахунка у виписці проти кожної суми згідно з наведеними операціями;

– за необхідності – зазначення кодів аналітичних статей обліку.

Дослідження показало [16], що безготівковий грошовий обіг – це рух грошових коштів без використання готівкових грошових знаків шляхом перерахування сум за рахунками в банках чи зарахування взаємних вимог. У безготівковому обігу гроші функціонують як засіб платежу, бо є певний проміжок часу між одержуванням товарів та оплатою їх. Перевагами безготівкового обігу перед готівковим є [11, 16]:

– прискорюється обіг грошових коштів господарських суб'єктів;

– значно скорочуються суспільні витрати обігу;

– збільшуються можливості держави щодо регулювання грошової сфери тощо.

Безготівкові розрахунки – розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу. Безготівкові розрахунки поділяються на міжбанківські та міжгосподарські, які обслуговують, відповідно, відносини між банками та між клієнтами банків. Безготівкові грошові розрахунки здійснюються шляхом перерахування грошових коштів з рахунка платника на рахунок отримувача через фінансового посередника – банк [16].

На рис. 1.3 наведено класифікацію безготівкових розрахунків підприємства за товарними операціями [8, 16].

Порядок і форми розрахунків між постачальником і покупцем визначаються у господарських договорах. Бухгалтер повинен звернути увагу на відповідальність істотних умов договору вимогам чинного законодавства. Основними джерелами інформації для контролю розрахункових відносин з покупцями і замовниками є первинні документи з обліку розрахунків. Перелік первинних документів з обліку розрахунків за товарними операціями наведено в табл. 1.2 [7].

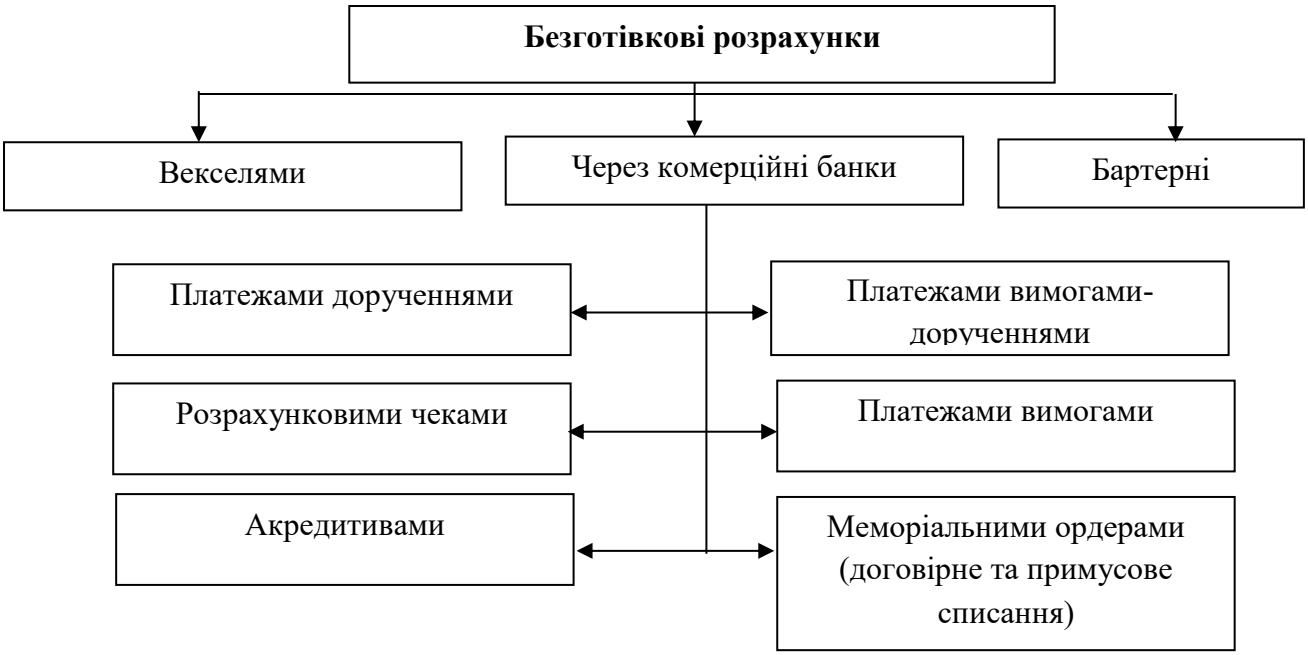

Рис. 1.3 – Класифікація безготівкових розрахунків за товарними операціями *

*Джерело [8]

Таблиця 1.2 – Первинні документи з обліку розрахунків за товарними операціями на підприємстві*

Розрахунки з вітчизняними покупцями	**Розрахунки з іноземними покупцями**
Виникнення заборгованості	
– накладні; – рахунки-фактури; – рахунки; – акт прийнятих робіт, послуг; – податкові накладні; – товарно-транспортні накладні	– комерційні документи (рахунки-фактури); – транспортні накладні (CMR – залізнична транспортна накладна, авіа накладна, коносамент, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи); – платіжні документа на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ; – розрахунки бухгалтери про наявність курсових різниць
Погашення заборгованості	
Виписки банку, прибутковий касовий ордер, векселі	Виписки банку, векселі

*Джерело [7]

1.3. Фінансовий облік розрахунків за товарними операціями підприємства

Розрахунки з покупцями і замовниками – це взаємні розрахунки підприємств за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. Вони є переважними, й саме від безперебійності та планомірності організації даних розрахунків вирішальною мірою залежить стан усіх розрахунків підприємства, його фінансовий стан та платоспроможність. На підприємстві розрахунки з покупцями виникають внаслідок реалізації продукції і товарів. Принципи бухгалтерського обліку вимагають, щоб дохід не був врахований до того періоду, в якому товар буде відвантажений. Нині часто практикується попередня оплата, тобто оплата в рахунок майбутніх поставок. До фактичного відвантаження товару така оплата не вважається покупкою для покупця і реалізацією для продавця. Проте часто буває, що товар відвантажений, але гроші за нього ще не надійшли, тобто проведено продаж у кредит [16,17].

Порядок і форми розрахунків з покупцями і замовниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у тих підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість. Господарський договір є найбільш поширеною і важливою підставою виникнення зобов'язання, основною формою реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці [17].

Відповідно до Інструкціїї про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами) [18] та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 (зі змінами) [19], облік розрахунків з покупцями та замовниками ведуть на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». За дебетом цього рахунку відображають нараховані суми за відпущену продукцію, а за кредитом – надходження оплати.

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» має такі субрахунки [19]**:**

– 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;

– 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;

– 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;

– 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням».

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленим до сплати рахунком. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у балансі відображається за чистою реалізаційною вартістю, тобто як різниця між первісною вартістю і резервом сумнівних боргів [16].

Відповідно до Інструкціїї про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами) [17, 18], на субрахунку:

– 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» – по дебету даного рахунка відображається заборгованість вітчизняного покупця, що виникає в момент передачі йому продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг та інше. По кредиту відображається погашення цієї заборгованості;

– 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» – аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовленій договором.

– 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовленій договором.

– 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» відображаються розрахунки за гарантійним забезпеченням, пов'язаним зі здійсненням операцій з деривативами.

Обліковими регістрами з відображення в бухгалтерському обліку сум по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» є журнал-ордер №3 та відомість №3.1, в якій дані представлені в аналітичному розрізі [10].

Поточна дебіторська заборгованість покупців та замовників за наданими їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселями) відображається в статті балансу «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги» (рядок 1125 активу балансу). До підсумку балансу включається чиста реалізаційна вартість. Зміни в розмірах дебіторської заборгованості відображаються у Звіті про рух грошових коштів підприємства [16].

Типову кореспонденцію бухгалтерських рахунків по обліку розрахунків з покупцями та замовниками за товарними операціями представлено у Додатку А.

Для нормальної діяльності промислового підприємства необхідна поставка обладнання, сировини, матеріалів, тари тощо, тому виникає товарна кредиторська заборгованість.

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами) [18] та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 (зі змінами) [19], облік розрахунків за ТМЦ з постачальниками та підрядниками ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» за субрахунками:

– 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» ведеться облік розрахунків з вітчизняними постачальниками і підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, наданні послуги;

– 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» ведеться облік розрахунків з іноземними постачальниками і підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги;

– 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ» учасник промислово-фінансової групи веде облік розрахунків за отримані ТМЦ від інших учасників ПФГ.

За кредитом відображають збільшення заборгованості перед постачальниками, за дебетом – її погашення.

Постачальники – це юридичні і фізичні особи, які здійснили для підприємства поставку виробничих запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, необоротних активів чи інших цінностей. За поставку виникли зобов'язання, які підлягають оплаті. Підрядчики – це юридичні та фізичні особи, які виконали для підприємства будівельні, ремонтні чи інші роботи. Взаємовідносини підприємства з постачальниками та підрядчиками регулюються раніше укладеними договорами. Облік договорів та їх виконання ведеться відділом постачання або окремою особою за призначенням керівника. Для цього відкривається книга (журнал) обліку вантажів, що надійшли [7].

Основними джерелами даних для контролю розрахункових відносин за товарними операціями є первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. При купівлі товарів укладається договір купівлі-продажу.

Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками проводяться на підставі документів постачальника: накладних; рахунків-фактур; рахунків; актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг); податкових накладних; товарно-транспортних накладних. Рахунку-фактура поєднує в собі 2 частини: рахунок, який є вимогою оплатити товар, і накладну, що підтверджує поставку товару. Він може бути виписаний лише за умови наступної оплати. В інших випадках рахунок і накладна виписуються окремо та можуть надходити від постачальника в різні терміни. Рахунок і рахунок-фактура є розрахунковими документами, які повинні бути акцептовані [17].

При придбанні ТМЦ на умовах передоплати першою подією є перерахування авансу постачальнику. У разі попередньої оплати дебетується субрахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами», активний. Така методологія обліку дає змогу уникнути виникнення дебетового сальдо на рахунку 63. [7].

У системі рахунку бухгалтерського обліку вартість доставки відображається як транспортно-заготівельні витрати, сума яких або відразу включається до ціни придбаних цінностей, або відображається на окремому

рахунку і розподіляється пропорційно до вартості ТМЦ, що вибувають. Якщо ТМЦ, згідно з договором, доставляються підприємством-постачальником, вартість доставки є включеною у вартість цінностей у рахунку-фактурі окремо не виділяється. У випадку, коли цінності доставляються транспортною організацією, то оформляється товарно-транспортна накладна. У вартість придбаного товару включають вартість транспортних послуг перевізника. Підставою для оприбуткування та оплати придбаного товару також є документ, що підтверджує його якість. Підставою для обліку імпортних товарів та їх руху є документи інофірми-постачальника, транспортно-експедиційних компаній по навантажувально-розвантажувальних і транспортних послугах, документи на послуги по зберіганню товару, розрахункові документи про сплату мита, зборів і податків [10].

Оприбуткування імпортних товарів на складі покупця проводиться на підставі зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу, вантажної митної декларації, приймального акту і акту експертизи торговельно-промислової палати, комерційних документів (рахунків-фактур, invoice, що підтверджують митну вартість товару); транспортних накладних (CMR, залізничної накладної, коносаменту, товарно-транспортної накладної, пакувальних листів). При купівлі товару за іноземну валюту обов’язково повинна складатись довідка бухгалтерії про наявність курсових різниць при перерахуванні заборгованості [7].

При виявленні недостачі або дефекту товарів приймання не припиняється, а складається рекламаційний акт, в якому зазначаються наступні реквізити: особи, які беруть участь у прийманні; дата, час початку і закінчення приймання, місце складання акту; номер контракту, місця партії; найменування, адреса, країна постачальника; найменування товару, номер коносамента, номер накладної та інших документів; найменування покупця; кількість товару по кожній позиції асортименту; невідповідність якості, комплектності та іншим даним супровідних документів; стан тари, упаковки і маркування тари. Рекламаційні акти складаються окремо по кожному іноземному покупцю на

кожну партію товару, що надійшла по одному транспортному документу. Одержувач складає рекламаційний акт в 10-денний строк з дня надходження товару, а по відношенню до товарів, на які іноземним постачальником надаються гарантії, протягом 5 днів з дня виявлення дефекту. Рекламаційні акти та інші документи направляються іншій стороні відразу ж після оформлення рекомендованим листом в 4-х примірниках рекламаційного акту (довантажити товари, виправити виявлені дефекти тощо) [7].

В Додатку Б наведено основні бухгалтерські проведення, що складаються при відображені розрахунків з постачальниками та підрядниками за товарними операціями.

Для обліку розрахунків з постачальниками призначений Журнал 3 та Відомість 3.3 аналітичного обліку розрахунків. Щоденно на підставі первинних документів роблять записи у Відомість за кожним постачальником та підрядником у розрізі кожного документа (рахунку) на оплату. Сальдо на кінець місяця наводиться за кожним постачальником. В кінці місяця підсумкові кредитові обороти за рахунком 63 « Розрахунки з постачальниками і підрядниками» із Відомості 3.3 переносяться у Журнал 3, а після перевірки всіх записів, – у Головну книгу[10].

Кредитове сальдо по рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» характеризує наявність поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги і відображається на рядку 1615 форми № 1 «Баланс» згідно Національного П(С)БО 1 та Додатку 1 до нього [16].

Висновки до першого розділу

В результаті дослідження сутності та класифікації економічних категорій, які формують розрахунки за товарними операціями підприємства, їх документального та фінансового обліку в першому розділі цієї кваліфікаційної роботи, можна сформувати наступні висновки:

1. В результаті дослідження ряду наукових праць та практичних публікацій можна зробити висновок, що економічні категорії «дебіторська

заборгованість» та «кредиторська заборгованість» визначається більшістю вчених і фахівців відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості, в тому числі за товарними операціями, розглядається з напряму відображення у фінансової звітності або управління нею.

2. Відповідно до Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. №148 (зі змінами) та інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затвердженою постановою Правління Національного Банку України № 22 від 21.01.2004 р. (зі змінами і доповненнями) досліджено документальний облік розрахунків за товарними операціями з контрагентами готівковими та безготівковими грошовими коштами, їх нормативне регулювання .

3. Відповідно до Інструкціїї про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами) та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 (зі змінами), розглянуто фінансовий облік розрахунків з покупцями і замовниками та з постачальниками і підрядниками, відображення в синтетичних облікових регістрів та фінансової звітності підприємства. Складена кореспонденція їх рахунків в Додатках А-Б.

4. Результати дослідження, які відображені у першому розділі кваліфікаційної роботи магістра пройшли апробацію та доповідалися на VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»

2.1. Аналіз аспектів зовнішній торгівлі агропродовольчими товарами в умовах війні в Україні

Сучасні аспекти розрахунків за товарними операціями в Україні потребують не тільки дослідження на мікрорівні – діяльності підприємств харчової промисловості та агропромислового виробництва, але й на макрорівні – зовнішній торгівлі в Україні. Особливо актуальним це питання є в умовах війні, де дуже гостро постає питання продовольчої та фінансово-економічної безпеки держави.

Наше дослідження показало [26], що вважливою складовою зовнішньої торгівлі держави виступає імпорт товарів, завданням якого є забезпечення продукцією, яка не виробляється недостатній кількості або зовсім не виробляться в Україні. Нами було проведено аналіз статистичних даних за 2021-2023 роки [27], для дослідження динаміки імпорту товарів до України, в тому числі агропродовольчих.

Наше дослідження показало [26], що в структурі товарного імпорту питома вага агропродовольчої продукції коливається з 10,6 до 10,9%, але в товарному експорті її питома вага в 2023 р. склала 60,8%. Дослідження імпорту товарів під час війни в Україні – за 2022-2023 рр. в порівнянні з 2021 р. Спостерігається саме скорочення імпорту товарів в Україну, але в 2023 р. імпорт має тенденцію до значного зростання як по усіх товарах, так і по агропродовольчих, що негативно впливає на торгівельний баланс.

В торгівлі агропродовольчими товарами торгівельне сальдо завжди позитиве, що підтвердило наше дослідження [26], проте в 2023 р. воно скоротилося на 2304 млн.дол (див. табл. 2.1). Дані табл. 2.1 показують [27], що скорочення експорту скоротило сальдо на 1391 млн.дол (на 60,3%), а збільшення імпорту – зменшило сальдо на 913 млн.дол. (на 39,7%) [26].

Таблиця 2.1– Аналіз сальдо в торгівлі агропродовольчими товарами в України в 2022-2023 рр.*

Найменування	2022 р.	2023 р.	Відхилення		
			Всього	В тому числі за рахунок	
				експорту	імпорту
1. Експорт, млн.дол	23391	22000	-1391	-1391	х
2. Імпорт, млн.дол	6041	6954	913	х	-913
3. Сальдо, млн.дол	17350	15046	-2304	-1391	-913

*Розраховано за даними Державної служби статистики України [27]

Аналіз імпорту агропродовольчих товарі в розрізі розділів товарів показує, по яких саме товарах мало місце зростання імпортних потоків та їх розмір. Наше дослідження статистичних даних показало [26], що найбільш імпортувалися продукти товарної групи 03 «Раки та ракоподібні» (серед продуктів тваринного походження) з приростом імпорту на 128,1% в 2023 р. у порівнянні з 2022 р., продукція товарної групи 08 «Їстівні плоди та горіхи» (серед продуктів рослинного походження) – на 122,5%, в складі готових харчових продуктів високе зростання спостерігається по всіх товарних групах – 16-24 (на таку групу приходиться 46,8% від імпорту агропродовольчих товарів) [26].

2.2. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» розташований в м. Вознесенськ Миколаївської області, на перетині головних торгових магістралей на Півдні України. Підприємство є суб’єктом підприємницької діяльності малого бізнесу та складає спрощену фінансову звітність – «Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва»: за формами №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати».

На підприємстві є декілька видів виробництв, забезпечених необхідним технологічним обладнанням і механізмами, з наступними можливостями і видами робіт:

– первинне виноробство (переробка винограду, виробництво виноматеріалів для вин коньячних виноматеріалів);

– первинне плодове виноробство (переробка плодів і ягід, виробництво плодових виноматеріалів);

– коньячне виробництво повного циклу (дистиляція коньячних виноматеріалів, витримка коньячних спиртів, купажування);

– дистиляція плодових матеріалів, витримка плодових спиртів;

– вторинне виноробство (розлив тихих вин, розлив коньяків, розлив плодових бренді і алкогольних напоїв);

– виробництво неосвітленого концентрованого яблучного або виноградного соку.

Підприємство займається і переробкою винограду: стаціонарне закрите будівля включає три лінії з дробильними установками, гребеневиділителями, пневматичними пресами, ємностями і фільтр-пресами потужністю 8000 тон винограду в сезон.

Для виробництва міцних напоїв на основі дистиляції на підприємстві працюють 3 три установки:

– блок з потужністю 1000 л. абсолютного алкоголю на добу;

– блок з потужністю 250 літрів абсолютного алкоголю на добу;

– блок з потужністю 12000 літрів абсолютного алкоголю на добу.

Загальна потужність виробництва складає 2,02 млн л абсолютного алкоголю в сезон (жовтень – березень). При продовженні дистиляційного періоду, обсяг збільшується пропорційне.

Для витримки продукції є відділення виробництва вина в дубових бочках, яке розраховане на 333 тис. л. ємності для 3,36 млн. л. Для переробки фруктів працює лінія обладнання переробки яблук (Fl-ttwec TM) – 8,6 тис т в сезон (вакуум – випаровувач з аромоуловлювачем на 3 тис л на годину, а парк зберігання становить – 1,99 млн л).

Виробництво бренді у пляшках включає:

– 3 лінії розливу бренді в пляшки 0,25-0,5 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;

– 1 лінія розливу вина в пляшки 0,5-0,7-0,75 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;

– сувенірна лінія – 300 пляшок в годину.

Річна потужність розливу підприємства одну зміну становить 6,3 млн. л коньяку і 2,9 млн. л вина (без урахування сувенірного цеху)

В результаті дослідження показників фінансової стійкості підприємства, аналізу його фінансових результатів на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» сформовані його основні показники в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз основних показників діяльності

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2021-2022 роки*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	18177,6	21212,1	3034,5	16,69
3. Адміністративні витрати, тис.грн.	-	-	-	-
4. Витрати на збут, тис.грн.	-	-	-	-
5. Валовий прибуток, тис.грн.	-	-	-	-
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	18177,6	21212,1	3034,5	16,73
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	98,87	93,84	-5,03	-21,09
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	187,2	132,6	-54,60	-29,17
в тому числі:				
- від основної операційної діяльності	2768,3	5512,1	2743,8	99,16
- від іншої операційної діяльності	-2533,1	-3866,2	-1333,1	52,54
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-48	-1513,3	-1465,3	в 30,5р.
9. Податок на прибуток, тис.грн.	33,7	23,9	-9,80	-29,08
10. Чистий прибуток, тис.грн.	153,5	108,7	-44,80	-29,20
11.Середня річна вартість оборотних активів, тис.грн.	34641,45	51013,20	16371,75	47,24
12.Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,60	0,52	-0,08	-13,33
13.Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	595,39	687,20	91,81	15,42
14. Коефіцієнт автономії	0,16	0,12	-0,04	-25,00

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
15. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	5,31	6,77	1,46	27,50
16. Наявність власних оборотних коштів	1538,20	3678,90	2140,70	139,17
17. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,19	0,46	0,27	142,11
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,19	0,46	0,27	142,11
19. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,0400	1,0700	0,0300	2,88
20. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	0,1700	0,3800	0,2100	123,52
21.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0018	0,0017	-0,0001	-5,55
22. Рентабельність виробництва, %	0,39	0,20	-0,18	х
23. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %	0,25	0,27	0,02	х
24. Рентабельність власного капіталу, %	1,38	1,92	0,54	х
25. Рентабельність основного капіталу, %	1,35	2,84	1,49	х
26. Рентабельність оборотного капіталу, %	0,003	0,003	0,000	х
27. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	-0,62	0,06	0,68	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл 2.2 видно, що що у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. на підприємстві спостерігається як погіршення, так й нестійка тенденція зміни показників, що негативно впливає на результат діяльності підприємства. Дослідження показало, що:

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 5778,3 тис.грн. або 27,56%, але й зростає собівартість реалізованої продукції на 3034,5 тис.грн або 16,73%. Негативні зміни є й в інших витратах, що негативно вплинуло на фінансовий результат від операційної діяльності підприємства в 2022 році – тенденцію до зростання мають інші операційні витрати – на 1333,1 тис.грн або 52,54%;

– витрати на 1 грн. реалізованої продукції зменшуються на 5,03 коп. або 21,09%, що відбулось за рахунок менших темпів зростання собівартості реалізованої продукції ніж чистого доходу від її реалізації, що призвело до зростання прибутку на 2743,8 тис.грн або 99,16%, що є позитивною тенденцією в основної операційної діяльності підприємства;

– аналіз фінансового результату до оподаткування в 2022 році в

порівнянні 2021 роком показав, що підприємство має прибуток від діяльності, але він зменшився на 54,6 тис.грн. або 29,17% (за рахунок збільшення збитку від іншої операційної діяльності на 52,54% і іншої діяльності – в 30,5 разів), що є негативним для формування фінансового результату діяльності підприємства в 2022 р.;

– дослідження показників рентабельності показало, що рентабельність продукції зросла – на 10,86% пункту (позитивна тенденція), але рентабельність виробництва зменшилась на 0,183% пункту, що є негативною тенденцією основної операційної діяльності підприємства;

– аналіз використання ресурсів підприємства показав:

– покращилось використання таких ресурсів підприємства: основних засобів (фондовіддача по продукції збільшилась на 0 26,54%, фондовіддача по прибутку збільшилась на 100%); трудових ресурсів (збільшення продуктивності праці на 32,31%); матеріальних ресурсів (збільшення матеріаловіддачі на 4,06% при зменшенні матеріаломісткості), що позитивно характеризує використання підприємства:

– погіршилось використання таких ресурсів підприємства: оборотних активів (зменшення оборотності оборотних коштів на 13,33%), що негативно впливає на фінансування діяльності підприємства та його фінансовий стан;

– баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, що негативно впливає на його фінансовий стан та підтверджується зміною показників ліквідності балансу показала.

Для визначення «золотого правило» економіки підприємства розглянемо дані: табл. 2.3.

Таким чином «золоте правило» економіки підприємства виглядає так 0,71<1,28>1,32>100% та не виконується, що є негативним (див. табл. 2.3). Підприємству необхідно застосовувати метод бюджетування – метод управлінського обліку для планування майбутньої діяльності для оптимізації витрат, в тому числі від іншої операційної діяльності підприємства та збільшення відповідних доходів.

Таблиця 2.3 – Аналіз окремих показників ділової активності підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітній рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) , тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	Ф № 2 р. 2290 (2295)	187,2	132,6	-54,6	-29,17
3. Середній розмір капіталу, тис. грн.	Ф № 1 р. 1300	42691,15	56410,6	13719,45	32,14

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

2.3. Фінансовий аналіз діяльності підприємства

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.4.

З табл. 2.4 видно, що на підприємстві відбулось збільшення валюти балансу на кінець 2021 року в порівняні з початком 2021 року на 42,6%, а на кінець звітного 2022 р. – на 24,8%, що попередньо можна охарактеризувати як позитивні зміни та свідчить про та розширення підприємством його діяльності

Таблиця 2.4 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього 2021 р.	35 199,1	50 183,2	42,6
- звітного 2022 р.	50 183,2	62 638,0	24,8

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

впродовж двох років, але для підтвердження тенденції треба зробити поглиблений аналіз динаміки валюти балансу.

Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу здійснюється за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	20945,9	26724,2	1,27
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	187,2	132,6	0,71
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	35199,1	50183,2	1,40
- на кінець року	50183,2	62638	1,20
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис.грн.	42691,15	56410,6	1,30

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 2.5 видно, що в звітному 2022 році в порівнянні з попереднім 2021 роком відбулось збільшення середнє річне значення валюти балансу, яке супроводжувалось збільшенням чистого доходу від реалізації в 1,3 разів та зменшенням фінансового результату (збитку) до оподаткування у майже на 30% при зростанні валюти балансу, що свідчить про нестабільні тенденції зміни показників та потребує додаткових досліджень.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.6.

З табл. 2.6 видно що на кінець звітного 2022 року порівняно з початком, активи підприємства збільшились на 12454,8 тис.грн. або на 24,82% це відбулось:

– за рахунок збільшення оборотних активів на 14486,80 тис. грн. або 33,10%;

– та зменшення необоротних активів на 2032 тис. грн. або 31,68%.

В структурі активів на початок 2022 року найбільш питому вагу займали оборотні активі – 87,22%, питома вага необоротних активів склала –12,78%. На кінець звітного 2022 року відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів та зменшилась частка необоротних активів на 5,79%п. відповідно.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	50183,2	62638	12454,8	24,82
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	6413,4	4381,4	-2032	-31,68
– в % до активів		12,78	6,99	-5,79	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	43769,8	58256,60	14486,80	33,10
– в % до активів		87,22	93,01	5,79	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	36573,4	37270,20	696,80	1,91
– в % до активів		72,88	59,50	-13,38	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1125÷1155	4781,7	1277,80	-3503,90	-73,28
– в % до активів		9,53	2,04	-7,49	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	74,8	93,80	19,00	25,40
– в % до активів		0,15	0,16	0,01	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	2339,9	19614,8	17274,9	в 7,4 р.
– в % до активів		4,66	31,31	26,65	х
– в тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	0,00	13963,70	13963,70	х
– в % до активів		0,00	22,29	22,29	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 2.7 видно що оборотні активи на кінець звітного року порівняно з початком збільшились на 14486,8 тис. грн. або 33,1 %, що відбулось за рахунок:

– збільшення інших оборотних активів на 17274,9 тис. грн. або в 7,4 разів;

– збільшення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – на 19 тис. грн. або 25,4%;

– збільшення запасів – на 696,8 тис. грн. або в 1,91%;

– зменшення дебіторської заборгованості – на 3503,9 тис. грн. або 73,28%.

Таблиця 2.7 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок 2022 року	на кінець 2022 року	на початок 2022 року	на кінець 2022 року	Абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок 2022 року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	43769,8	58256,6	100	100	14486,8	х	33,10	100
– запаси	1100, 1110	36573,4	37270,2	83,56	63,98	696,8	-19,58	1,91	4,81
– дебіторська заборгованість	1125÷ 1155	4781,7	1277,8	10,92	2,19	-3503,9	-8,73	-73,28	-24,19
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	74,8	93,8	0,17	0,16	19	-0,01	25,40	0,13
– інші оборотні активи	1170, 1190	2339,9	19614,8	5,35	33,67	17274,9	28,32	в 7,4 р.	119,25

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

В структурі оборотних активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали запаси 83,56%, але питома вага дебіторської заборгованості склала 10,92% та інші оборотних активи – 5,35%, грошові кошти та фінансові інвестиції мають не значну питому вагу – 0,17%.

На кінець 2022 року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: зменшилась питома вага запасів на 19,58%п., дебіторської заборгованості на 8,73 %п., грошових коштів та фінансових інвестицій на 0,01%п., але спостерігається збільшення питомої ваги інших оборотних активів – на 28,32%п.

Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств*

Показники	Попередній 2021 рік		Звітний 2022 рік		Відхилення		
					абс.	%	за структу-рою
	тис. грн.	%	тис. грн.	%			
1. Сфера виробництва в тому числі:	22371,80	51,11	44603,00	76,56	22231,20	99,37	25,45
– виробничі запаси	22371,80	51,11	30639,30	52,59	8267,50	36,96	1,48
–незавершене виробництво	-	-	-	-	-	-	-
–витрати майбутніх періодів	-	-	13963,70	23,97	13963,70	100,00	23,97
2. Сфера обігу в тому числі:	21398,00	48,89	13653,60	23,44	-7744,40	-36,19	-25,45
– готова продукція	14201,60	32,45	6630,90	11,38	-7570,70	-53,31	-21,06
– грошові кошти	74,80	0,17	93,80	0,16	19,00	25,40	-0,01
–дебіторська заборгованість	4781,70	10,92	1277,80	2,19	-3503,90	-73,28	-8,73
– товари	-	-	-	-	-	-	-
– інші активи	2339,90	5,35	5651,10	9,70	3311,20	141,51	4,35
Всього оборотний капітал	43769,80	100,00	58256,60	100,00	14486,80	33,10	x

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 2.8 видно, що в звітному 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком загальна величина оборотного капіталу підприємства збільшилась на 14486,8 тис. грн або на 33,10%, що відбулось за рахунок збільшення капіталу, який розміщено у сфері виробництва – на 22231,20 тис. грн. або на 99,37% за рахунок зростання запасів та витрат майбутніх періодів. Спостерігається зменшення капіталу, розміщеного в сфері обігу на – 7744,40 тис. грн. або на 36,19% за рахунок всіх елементів крім грошових коштів (не значні зміни).

В структурі оборотного капіталу попереднього 2021 року найбільшу питому вагу займає капітал, розміщений в сфері виробництва 51,11%, а питома вага капіталу, розміщеного в сфері обігу склала 48,89% відповідно. В звітному 2022 році відбулись такі зміни в структурі оборотного капіталу: зменшилась

питома вага капіталу, розміщеного в сфері обігу та, відповідно, збільшилась – розміщеного в сфері виробництва на 25,45% пунктів.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства у 2022 році*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	50183,2	62638,0	12454,8	24,8
1. Власний капітал, тис. грн.	1495	7951,6	8060,3	108,7	1,4
– в % до усіх джерел		15,8	12,9	-3,0	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн.	1495 – 1095	1538,2	3678,9	2140,7	139,2
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
2. Довгострокові зобов’язання і забезпечення, тис. грн.	1595	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
2.1. Довгострокові зобов’язання, тис. грн.	1500÷1515	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн.	1520, 1525	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
3. Поточні зобов’язання і забезпечення, тис. грн	1695	42231,6	54577,7	12346,1	29,2
– в % до усіх джерел		84,2	87,1	3,0	х
3.1. Короткострокові зобов’язання, тис. грн.	1600, 1610	11514,1	6000,0	-5514,1	-47,9
– в % до усіх джерел		22,9	9,6	-13,4	х
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн.	1600	11514,1	6000,0	-5514,1	-47,9
– в % до усіх джерел		22,9	9,6	-13,4	х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	1615÷1630 (1645)	18828,7	17295,0	-1533,7	-8,1
– в % до усіх джерел		37,5	27,6	-9,9	х

Продовження табл. 2.9

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс	%
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн.	1660	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
3.4. Інші поточні зобов'язання	1665, 1690	11888,8	31282,7	19393,9	163,1
– в % до усіх джерел		23,7	49,9	26,3	х
4. Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн.	1700	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 2.9 видно, що на кінець 2022 року порівняно з його початком джерела формування активів збільшились на 12454,8 тис. грн або 24,8 % , що відбулось за рахунок збільшення:

– поточних зобов'язань і забезпечень – на 12346,1 тис. грн. або 29,2%;

– власного капіталу – на 108,7 тис. грн. або 1,4%, що є негативною тенденцією.

Впродовж двох років підприємство не мало довгострокових зобов'язань і забезпечень.

В структурі джерел формування активів на початок звітного 2022 року (див. табл. 2.9) найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання і забезпечення 84,2%, але частка власного капіталу має невелике значення – 15,8%, що є негативним.

На кінець 2022 року відбуваються наступні зміни в структурі джерел формування активів:

– збільшується питома вага поточних зобов'язань і забезпечень до 87,1%;

– зменшується питома вага власного капіталу – до 12,9%, що є негативним.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код ряд-ка	На початок 2022 року	На кінець 2022 року	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	7951,6	8060,3	108,7	1,4
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	7100,0	7100,0	0,0	0,0
– в % до власного капіталу		89,3	88,1	-1,2	х
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	х	х	х	х
– в % до власного капіталу		х	х	х	х
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	х	х	х	х
– в % до власного капіталу		х	х	х	х
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	х	х	х	х
– в % до власного капіталу		х	х	х	х
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	851,6	960,3	108,7	12,8
– в % до власного капіталу		10,7	11,9	1,2	х
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	х	х	х	х
– в % до власного капіталу		х	х	х	х
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	х	х	х	х
– в % до власного капіталу		х	х	х	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 2.10 видно, що власний капітал підприємства в звітному 2022 році в порівнянні з попереднім 2021 роком збільшився на 108,7 тис. грн або на 1,4% за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку підприємства – на 108,7 тис. грн. або на 12,8%, що є позитивної тенденцією в діяльності підприємства. Власний капітал підприємства в попередньому 2021 році формувався переважно за рахунок зареєстрованого (пайового) капіталу та нерозподіленого прибутку та в звітному 2022 році його формування не змінилось.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс», форм № 2 «Звіт про фінансові результати» за два роки за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2р. 2350 (2355)	153,50	108,70	-44,80
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн., в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	50183,20	62638,00	12454,80
– основного капіталу	Ф № 1, р. 1095,1200	6413,40	4381,40	-2032,00
– оборотного капіталу	Ф № 1 р.1195	43769,80	58256,60	14486,80
в тому числі – власного оборотного капіталу	Ф № 1 р.1495– р.1095	6413,40	4381,40	-2032,00
3. Рентабельність капіталу, %	1/2х100 %	0,31	0,17	-0,13
4.Рентабельність основного капіталу, %	1/2х100 %	2,39	2,48	0,09
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	1/2х100 %	0,35	0,19	-0,16
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	х	х	х	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 2.11 видно що як в звітному 2022 році, так й в попередньому 2021 році всі показники рентабельності капіталу мали низки значення та тенденцію до коливання, що пов'язано з зменшенням чистого прибутку підприємства та вартості капіталу впродовж періоду, який досліджувався.

В звітному 2022 році відбулось такі зміни показників рентабельності:

– рентабельності всього капіталу – зменшилась на 0,13%п.;

– рентабельності основного капіталу – збільшилась на 0,09%п.;

– рентабельності оборотного капіталу – зменшилась 0,16%п., що пов'язане переважно зі зменшенням величини чистого прибутку на 44,80 тис. грн. та середньорічної величини відповідного капіталу, що негативно характеризує діяльність підприємства та роботу правлінського персоналу.

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності

підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок 2021 року	на кінець 2021 року	на кінець 2022 року
1. Власний капітал (1495)	7 798,1	7951,6	8060,3
2. Необоротні активи (1095)	9 686,0	6413,4	4381,4
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	-1887,9	1538,2	3678,9
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	11514,1	6000,0
5.Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	-1887,9	13 052,3	9 678,9
6. Запаси (1100)	21 062,8	36573,4	37270,20
7. Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд 6)	-22950,0	-35 035,2	-33 591,3
8.Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	-22950,0	-23 521,1	-23 912,4
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	26 544,3	18544,80	17051,90
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	нестійка	кризова	кризова

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

За даними табл. 2.12 видно що на початок попереднього 2021 року підприємство не мало власних оборотних коштів та короткострокових кредитів для покриття запасів, але з урахуванням джерел, які послаблюють напругу – 26544,3 тис. грн фінансова ситуація підприємства є нестійкою, але дуже близькою до кризової.

На кінець попереднього 2021 року фінансова ситуація на підприємстві не покращилась –не вистачає для покриття нестачі коштів на формування запасів, тому фінансова ситуація – кризова.

На кінець звітного 2022 року фінансова ситуація на підприємстві є знов кризовою, тому що не вистачає величини власних оборотних активів, короткострокових кредитів та джерел, які послаблюють фінансову напругу, для фінансування запасів, що є негативною тенденцією.

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс **(**Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	Алгоритм Розрахун-ку за кодом рядка	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($К_{авт}$)	1495 / 1900	0,22	0,16	0,12	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($К_{ф}$)	1595+1695+ +1700 / 1495	3,51	5,31	6,77	менше 1, більше 0.
3. Наявність власних оборотних коштів ($ОК_{вл}$)	1495 – 1095	-1887,90	1538,20	3678,90	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($К_{ман}$)	1495 – 1095 / 1495	-0,24	0,19	0,46	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами ($К_{з}$)	1495 – 1095 / 1495+1200	-0,24	0,19	0,46	0,1

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

За даними табл. 2.13 можна зробити висновок, що коефіцієнт фінансової автономії впродовж періоду, що досліджувався, не відповідає нормативному значенню та коефіцієнт співвідношення власних та залучених коштів – не знаходиться в межах норм.

Підприємство не мало достатньо власних оборотних активів на початок 2021 року та впродовж 2021-2022 років, але спостерігається позитивна тенденція, але коефіцієнт маневреності власного капіталу також не відповідає нормативному значенню на початок 2021 року, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними активами – має від'ємне значення на початок 2021 року, що є негативним. Таким чином, аналіз фінансової стійкості підприємства показує невідповідність всіх відносних показників для її оцінювання нормативним значенням на початок 2021 року та свідчить про кризовий фінансовий стан підприємства впродовж 2021-2022 років. Підприємству необхідно терміново застосовувати заходи щодо покращення його фінансового стану. Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу в 2022 році*

Показники Активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники Пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
А1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	74,8	93,8	П1 – Найбільш термінові зобов’язання (1605+1615÷1660++1690+1700)	30717,5	48577,7	-30642,7	-48483,9
А2 –Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	7121,6	6928,9	П2 – Короткостроков і пасиви (1600+1610)	11514,1	6000	-4392,5	928,9
А3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+ +1200)	36573,4	51233,9	Пз – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	0	0	36573,4	51233,9
А4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	6413,4	4381,4	П4 - Постійні пасиви (1495+1665 +1525+1526)	7951,6	8060,3	-1538,2	-3678,9
Баланс	50183,2	62638	Баланс	50183,2	62638	х	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39, 40]

За даними табл. 2.14 видно, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, тому що не виконується перша та друга групи нерівностей, а саме:

На початок 2022 р.: А1 < П1; А2 < П2; А3 > П3; А4 < П4.

На кінець 2022 р.: А1 < П1; А2 > П2; А3 > П3; А4 < П4.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1-м «Баланс» (або табл. 2.14) за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхи-лення
			На 2021 року	На кінець 2021року	На кінець 2022 року	
1. Коефіцієнт поточної ліквід-ності (покриття)	1195+1200 / 1695	= 2,0	0,93	1,04	1,07	0,03
2. Коефіцієнт швидкої (кри-тичної) ліквід-ності	1195+1200--1100-1110 / 1695	1,0	0,16	0,17	0,38	0,21
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165 / 1695	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,0004	0,0018	0,0017	-0,0001

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

За даними табл. 2.15 видно, що відносні показники ліквідності за 2021-2022 роки не відповідають нормативним значенням (значне відхилення), що свідчить про не змогу підприємства покрити свої зобов'язання та може призвести до банкрутства підприємства.

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.16.

За даними табл. 2.16 видно, що фінансовий результат до оподаткування зменшився на -54,6 тис. грн або -29,17% що негативно характеризує діяльність підприємства. Такі зміни відбулись за рахунок:

Таблиця 2.21– Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	2768,3	1478,79	5512,1	4156,93	2743,8	99,16
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-2533,1	-1353,15	-3866,2	-2915,68	-1333,1	52,62
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	235,2	125,64	1645,9	1241,25	1410,26	в 6,0 р.
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+2220 –2250–2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	-48	-25,64	-1513,3	-1141,25	-1465,25	в 30,5 р.
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	187,2	100	132,6	100	-54,6	-29,17

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

– зменшення фінансового результату від іншої операційної діяльності на 1333,1 тис. грн або 52,62 %;

– зменшення фінансового результату від іншої діяльності на 1465,3 тис. грн або в 30,5 раз.

Дослідження показало, що спостерігається збільшення прибутку від реалізації продукції на 2743,8 тис. грн або 99,16% та фінансовий результат до оподаткування впродовж 2021-2022 років формувався за рахунок прибутку від основної операційної діяльності, але був зменшений за рахунок збитку інших видів діяльності, що є негативним.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід**)**» за допомогою табл. 2.22.

Таблиця 2.22 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	18177,6	21212,1	3034,5	16,73
3. Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-
4. Витрати на збут	2150	-	-	-	-
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	2768,3	5512,1	2743,8	99,16

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

Данні табл. 2.22 показують, що відбулось збільшення прибутку від основної операційної діяльності в 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 2743,8 тис. грн. або в 99,16%. Такі зміни відбулись за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 5778,3 тис. грн. або 27,59% при збільшенні собівартості реалізованої продукції на 3034,5 тис. грн. або 16,73%.

Детальний аналіз формування фінансових результатів від фінансової діяльності не потрібно проводити, тому що підприємство є суб'єктом малого бізнесу.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід**)**» за допомогою табл. 2.23.

Таблиця 2.23 – Аналіз формування чистого прибутку*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітній рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	187,2	132,6	-54,60	-29,17
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	33,7	23,9	-9,80	-29,08
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)± ±2300	153,5	108,7	-44,80	-29,20

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

За даними табл. 2.23 видно, що в 2021-2022 роках підприємство мало чистий прибуток, величина якого зменшилась на 44,80 тис. грн. або 29,20 % Такі зміни відбулись за рахунок зменшення прибутку до оподаткування на 54,60 тис. грн. або 29,17% та збільшення витрат з податку на прибуток на 9,80 тис. грн. або 29,08%, що негативно вплинуло на формування чистого фінансового результату у 2022 році.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс **(**Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід**)**» за допомогою табл. 2.24.

Таблиця 2.24 – Аналіз рентабельності виробництва підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс. відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	187,2	132,6	-54,6
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	13569,9	13681,75	111,85
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	34641,45	51013,20	16371,75
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	48211,35	64694,95	16483,6
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	0,39	0,20	-0,18

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

Дані табл. 2.24 свідчать, що в звітному 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком рентабельність виробництва зменшилась на 0,18% пункти за рахунок впливу факторів:

– зменшення прибутку до оподаткування на 54,6 тис. грн. здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,1% п.:

(132,6÷(13569,9+34641,45)-(187,2÷(13569,9+34641,45)=

=0,00275 – 0,00388= -0,11%

– збільшення середньорічної вартості основних засобів на 111,85 тис. грн. здійснило негативний вплив та зменшило рентабельності виробництва на 0,006% п.:

(132,6÷(13681,75+34641,45)-(132,6÷(13569,9+34641,45)=

=0,00274 – 0,00275= = - 0,001%п.

– збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 16371,75 тис.грн. здійсніло негативний вплив та зменшило рентабельність виробництва на 0,0% п.:

(132,6÷(13681,75+51013,2)-(132,6÷(13681,75+34641,45)=

=0,00205-0,00274= -0,069%п.

Перевірка розрахунків: -0,11-0,001-0,069=-0,18%п.

Висновки до другого розділу

1. Проведене дослідження аспектів зовнішній торгівлі агропродовольчими товарами в Україні в умовах війни показало:

– аналіз імпорту агропродовольчих товарі в розрізі розділів товарів показує, по яких саме товарах мало місце зростання імпортних потоків та їх розмір. Наше дослідження статистичних даних підтверджує, що найбільш імпортувалися продукти товарної групи 03 «Раки та ракоподібні» (серед продуктів тваринного походження) з приростом імпорту на 128,1% в 2023 р. у порівнянні з 2022 р., продукція товарної групи 08 «Їстівні плоди та горіхи» (серед продуктів рослинного походження) – на 122,5%, в складі готових

харчових продуктів високе зростання спостерігається по всіх товарних групах – 16-24 (на таку групу приходиться 46,8% від імпорту агропродовольчих товарів);

– зростання імпорту негативно впливає на торгівельний баланс і означає невиправдані в даному випадку витрати іноземної валюти. Для зменшення імпорту агропродовольчої продукції необхідно по-перше, збільшити виробництво якісних вітчизняних товарів, і по-друге, ввести певні державні обмеження.

– агропродовольча продукція не відноситься до товарів критичного імпорту і зростання імпорту в умовах війни пояснюється відсутністю певних обмежень, які безумовно мають бути введені на цій період.

2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки свідчить, що спостерігається як погіршення, так й нестійка тенденція зміни показників, що негативно впливає на результат діяльності підприємства. Дослідження показало, що:

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 5778,3 тис.грн. або 27,56%, але й зростає собівартість реалізованої продукції на 3034,5 тис.грн або 16,73%. Негативні зміни є й в інших витратах, що негативно вплинуло на фінансовий результат від операційної діяльності підприємства в 2022 році – тенденцію до зростання мають інші операційні витрати – на 1333,1 тис.грн або 52,54%;

– витрати на 1 грн. реалізованої продукції зменшуються на 5,03 коп. або 21,09%, що відбулось за рахунок менших темпів зростання собівартості реалізованої продукції ніж чистого доходу від її реалізації, що призвело до зростання прибутку на 2743,8 тис.грн або 99,16%, що є позитивною тенденцією в основної операційної діяльності підприємства;

– аналіз фінансового результату до оподаткування в 2022 році в порівнянні 2021 роком показав, що підприємство має прибуток від діяльності, але він зменшився на 54,6 тис.грн. або 29,17% (за рахунок збільшення збитку від іншої операційної діяльності на 52,54% і іншої діяльності – в 30,5 разів), що є негативним для формування фінансового результату діяльності підприємства

в 2022 р.;

– дослідження показників рентабельності показало, що рентабельність продукції зросла – на 10,86% пункту (позитивна тенденція), але рентабельність виробництва зменшилась на 0,183% пункту, що є негативною тенденцією основної операційної діяльності підприємства;

– аналіз використання ресурсів підприємства показав: покращилось використання таких ресурсів підприємства: основних засобів (фондовіддача по продукції збільшилась на 0 26,54%, фондовіддача по прибутку збільшилась на 100%); трудових ресурсів (збільшення продуктивності праці на 32,31%); матеріальних ресурсів (збільшення матеріаловіддачі на 4,06% при зменшенні матеріаломісткості), що позитивно характеризує використання підприємства. Погіршилось використання таких ресурсів підприємства: оборотних активів (зменшення оборотності оборотних коштів на 13,33%), що негативно впливає на фінансування діяльності підприємства та його фінансовий стан;

– баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, що негативно впливає на його фінансовий стан та підтверджується зміною показників ліквідності балансу показала.

– «золоте правило» економіки підприємства виглядає як: 0,71<1,28>1,32>100% та не виконується, що є негативним.

3. Підприємству необхідно застосовувати метод бюджетування – метод управлінського обліку для планування майбутньої діяльності для оптимізації витрат, в тому числі від іншої операційної діяльності підприємства та збільшення відповідних доходів.

4. Результати дослідження, які відображені у другому розділі кваліфікаційної роботи були:

– опубліковані в 1-х тезах всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (у співавторстві) [26];

– пройшли апробацію та доповідалися на наукових студентських конференціях здобувачів освіти на секції кафедри обліку та аудиту в ОНТУ в 2023-2024 р. та на VI Всеукраїнської студентської науково-практичної

конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року;

– пройшли апробацію на науковому колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб’єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб’єктів» кафедри обліку та аудиту ОНТУ 18.04.2024 р. в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб’єктів» (Додаток Д).

3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ В ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 16 «Витрати». Ведення бухгалтерського обліку на в ТОВ«Вознесенський коньячний завод» регулюється Наказом про облікову політику. В наказі обумовлені певні особливості бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як суб'єкту підприємницької діяльності та малого бізнесу.

Облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» охоплює фінансовий, статистичний, податковий облік, а також оперативний, якій ведеться у підрозділах підприємства. Так, оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства робітниками, де формуються первинні документи підприємства. Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Роботу бухгалтерської служби визначає положення «Про бухгалтерську службу підприємства:

1. Загальні положення.

Бухгалтерський облік являє собою процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства. Відділ бухгалтерії – це самостійний структурний підрозділ на правах відділу, підпорядковується керівнику підприємства, приймає участь у роботі усіх підрозділів підприємства та виконує облікові та контрольні функції.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється відділом бухгалтерії, яка діє на засадах самостійного структурного підрозділу підприємства.

Чисельність працівників бухгалтерської служби визначаються штатним розкладом.

Бухгалтерія в своїй діяльності керується Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, нормативними та законодавчими актами з ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, Положенням про бухгалтерську службу.

Бухгалтерську службу очолює головний бухгалтер, який призначається і звільняється з посади наказом керівника ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

2. Мета і завдання діяльності бухгалтерської служби.

Метою діяльності бухгалтерії є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та про рух грошових коштів.

До основних завдань бухгалтерської служби входить ведення бухгалтерського обліку підприємства, організація обліку фінансово-господарської діяльності, здійснення контролю за збереженням власності, правильним використанням грошових коштів і матеріальних ресурсів, складання звітності.

3. Функції бухгалтерської служби.

Основна функція бухгалтерської служби – ведення бухгалтерського обліку в розрізі господарських засобів та джерел їх утворення на основі натуральних вимірників в грошовому виразі шляхом суцільного, безперервного та взаємозв’язаного відображення у відповідних носіях інформації та організація бухгалтерського обліку, реалізується за такими складовими:

– облік доходів підприємства;

– облік касових операцій;

– облік грошових коштів на рахунках ;

– облік розрахунків по заробітній платі;

– облік розрахунків з бюджетом та позабюджетними соціальними фондами;

– облік розрахунків у порядку планових платежів;

– облік розрахунків з підзвітними особами;

– облік розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами;

– облік необоротних активів;

– облік запасів та МШП;

– облік витрат діяльності;

– облік власного капіталу;

– облік результатів виконання планових показників;

– складання і подання звітності до відповідних органів;

– організація проведення інвентаризації;

– організації технології облікового процесу (облікових номенклатур, носіїв облікової інформації, графіків руху носіїв облікової інформації, архіву звітності тощо);

– організація контролю за фінансово-господарською діяльністю установи;

– організація забезпечення бухгалтерського обліку;

–організація розвитку бухгалтерського обліку.

4. Права і обов’язки.

Вимагати від структурних підрозділів підприємства та окремих посадових осіб своєчасного відповідно до графіків руху носіїв облікової інформації подання оформлених відповідним чином матеріалів (планів, звітів, табелів, довідок тощо).

Не приймати до виконання і оформлення документів за операціями, які порушують діюче законодавство і встановлений порядок приймання, оприбуткування, зберігання та витрачання грошових коштів, обладнання, матеріальних і інших цінностей.

Надавати керівництву підприємства пропозиції про покарання осіб, які є винними у недоброякісному оформленні і складанні документів, несвоєчасній передачі їх для відображення на рахунках бухгалтерського обліку та відображенні в документах недостовірної інформації.

Здійснення зв'язку з іншими організаціями за запитаннями, що входять до компетенції бухгалтерії.

5. Відповідальність.

Всю повноту відповідальності за якість та своєчасність виконання покладених на бухгалтерію даним Положенням задач і функцій несе головний бухгалтер.

Ступінь відповідальності інших працівників бухгалтерії встановлюється посадовими інструкціями.

6. Взаємовідносини.

З усіма структурними підрозділами щодо питань забезпечення процесу бухгалтерського обліку оперативною інформацією.

З кадровим підрозділом – за питанням відбору кадрів в бухгалтерію, по формуванню інформації щодо особового складу установи.

З відділом матеріально-технічного постачання – з питань інформаційної бази по надходженню товарно-матеріальних цінностей.

З юридичним відділом – з питань регулювання фактів матеріальної, адміністративної та інших видів відповідальності, підготовки юридичних документів, договорів та контрактів.

7. Організація роботи.

Бухгалтерський підрозділ підприємства працює відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку установи.

Робочий час працівників бухгалтерії нормований в межах п'ятиденного робочого тижня з встановленими термінами (часовими) – з 9:00 до 18:00 з перервою трудового дня з 12:30 до 13:30.

Веденням обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» займається відділ бухгалтерії, структура якого приведена на рис. 3.1.

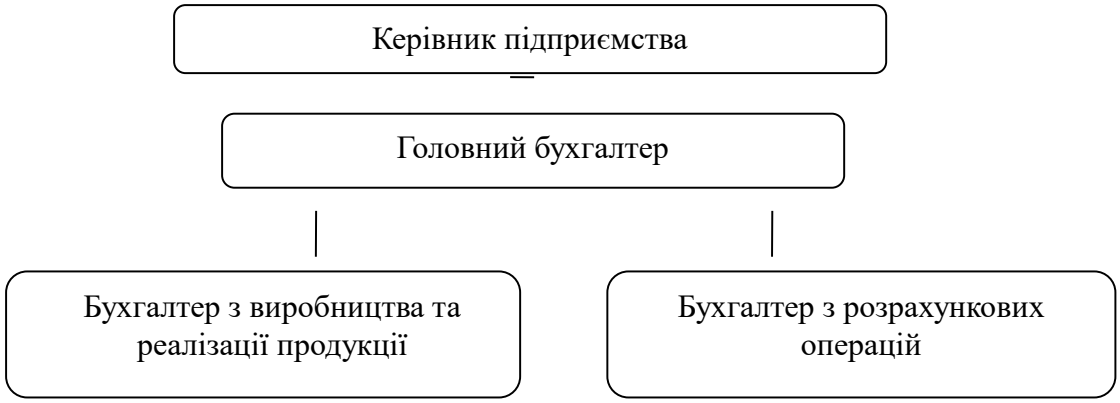

Рис. 3.1 – Структура відділу бухгалтерії в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Для досягнення своєчасності, повноти, точності обліку кожен з працівників відділу повинен виконувати поставлені перед ним завдання. На підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» у відділі бухгалтерії також діє лінійно– функціональна структура управління.

Керівнику підприємства підпорядковується головний бухгалтер, якому в свою чергу підпорядковуються два бухгалтери – з основної операційної діяльності та бухгалтер по розрахунках з дебіторами та кредиторами.

До обов'язків головного бухгалтера відносять:

1. Забезпечення ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних.

2. Організація роботи бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

3. Вимагання від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

4. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах

бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну.

5. Забезпечення складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам.

6. Здійснює заходи щодо надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

7. Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями.

8. За погодженням з власником (керівником) підприємства забезпечує перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, проводить розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

9. Здійснює контроль за веденням касових операцій, безготівкових розрахунків, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

10. Бере участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

11. Організує роботу з підготовки пропозицій для керівника ТОВ «Вознесенський коньячний завод» щодо:

– визначення облікової політики підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

– розроблення системи і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу, додаткової системи рахунків і регістрів аналітичного обліку, звітності і контролю господарських операцій;

– визначення прав працівників на підписання первинних та зведених облікових документів;

– вибору оптимальної структури бухгалтерської служби та чисельності її працівників, підвищення професійного рівня бухгалтерів, забезпечення їх довідковими матеріалами;

– поліпшення системи інформаційного забезпечення управління та шляхів проходження обробленої інформації до виконавців;

– впровадження автоматизованої системи оброблення даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства чи удосконалення діючої;

– забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення.

12. Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки.

13. Знайомить цих працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються їх діяльності, а також із змінами в чинному законодавстві.

Обов’язки бухгалтера по розрахунковим операціям:

1. Обробляти та аналізувати інформацію стосовно виконання покупцями та замовника умов діючих договорів.

2. Вести бухгалтерського обліку з дебіторами за роботи, товари, послуги та складати відповідної бухгалтерської звітності.

3. Обробляти банківських документів стосовно розрахунків дебіторів.

4. Приймати та контролювати первісну документацію від покупців та замовників.

5. Забезпечувати керівництво інформацією відносно положення справ по існуючим дебіторам.

6. Здійснювати операції по прийому, обліку, видачі і зберіганню грошових коштів і інших грошових коштів з обов'язковим дотриманням правив, що забезпечують їх збереження.

7. Отримувати по оформленим відповідно до встановленого порядку документах грошові кошти або оформлювати їх для здобуття безготівковим дорогою в установах банку для виплати робітником і службовцем заробітної плати, премій, оплати відряджень і інших витрат.

8. Вести на основі прибуткових і витратних документів касову книгу, звіряти фактичну наявність грошових сум і цінних паперів з книжковим залишком.

9. Складати касову звітність.

10. Здійснювати готівкові та безготівкові розрахунки в установленому порядку з організаціями та фізичними особами при оплаті робіт і послуг підприємства.

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємстві розробляються посадові інструкції на кожну посаду, передбачену штатним розкладом.

Посадова інструкція головного бухгалтера складена в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до вимог чинного законодавства України.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» застосовується автоматизована форма обліку (рис. 3.2).

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS W-rd, MS Excel. У програмі MS W-rd в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва. У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Рис. 3.2 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, яка використовується в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Таким чином, відділ бухгалтерії працює згладжено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу. Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

3.2. Облік розрахунків за товарними операціями на підприємстві

Бухгалтерський облік розрахунків за товарними операціями та відображення їх у фінансової звітності в ТОВ «Вознесенський коньячний

завод» ведеться відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (зі змінами) [3], П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (зі змінами) [4], П(С)БО 10 «Зобов'язання» (зі змінами) [5].

До товарних операцій в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відноситься облік реалізації продукції покупцям та розрахунків з ними, облік з постачальниками товарно-матеріальних цінностей та послуг і підрядниками за виконані послуги, внаслідок чого викає заборгованість контрагентів.

Порядок і форми розрахунків між постачальником і покупцем визначаються в господарських договорах, які в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» реєструються в журналі. Облік та контроль розрахункових відносин з такими контрагентами відбувається на основі первинних документів: накладні, транспортні накладні, товарно-транспортні накладні, акти прийнятих робіт, наданих послуг, рахунки та рахунку-фактури, комерційні документи, платіжні документи тощо.

Оплата заборгованості готівковими грошовими коштами відбувається на основі виписки прибуткового касового ордеру, а при безготівкових розрахунках в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як правило, з використанням платіжного доручення. Аналітичний облік безготівкових розрахунків ведеться на основі виписки банку, а готівкових – касової книги та звіту касиру.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» на підставі одержанні основних засобів, виробничих запасів, інших ТМЦ від постачальників, доставлених їх транспортом на склад підприємства, складається товарно-транспортна накладна. На основі товарно-транспортних накладних оформляється отримання ТМЦ на склади. Обов'язковим є заповнення всіх реквізитів товарно-транспортної накладної: підстави на відпуск продукції, номер автомашини, номер дорожнього аркушу, прізвище водія, через кого відпускається продукція, ким і кому відпущено продукцію, найменування, кількість, ціна та вартість продукції. ТОВ «Вознесенський коньячний завод» має право на податковий кредит при отриманням податкової накладної з товаром від постачальника, виписаної відповідно до діючого законодавства. Податкова накладна є

обліковим і звітним документом для податкового обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Як що працівники ТОВ «Вознесенський коньячний завод» отримають ТМЦ на складі постачальника, то представнику підприємства видається доручення типової форми, підписане керівником підприємства і головним бухгалтером, та завірене печаткою.

Поточна дебіторська заборгованість в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відображається на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та субрахунках:

– 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» – для обліку з покупцями та замовниками, що знаходяться на митній території України;

– 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» – для обліку з іноземними покупцями та замовниками з експортних операцій (останні роки підприємство не відвантажувало продукцію за кордон).

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» по кожному покупцю, замовнику, постачальнику та підряднику ведеться аналітичний облік розрахунків , що забезпечує одержання даних про заборгованість, строк сплати по якій ще не настав, а також заборгованість неоплачену в строк, аванси та оплату. З цією метою ведуться картки аналітичного обліку на кожного контрагента та відомості заборгованості автоматично.

Аналітичний облік на субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведеться в гривнях та валюті, яка обумовлена договором та розрахунковими документами.

Складено кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з покупцями та замовниками в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» в табл. 3.1.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ррозрахунки з контрагентами кза товарними операціями відображаються за кредитом рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» у кореспонденції з дебетом відповідних рахунків, який кредитується згідно з документами постачальника в межах суми акцепту.

Таблиця 3.1 – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з покупцями та замовниками в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Зміст господарських операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Відображено дохід від реалізації слабоалкогольних напоїв	361	701
2. Нараховано ПДВ	701	641
3. Відображено дохід від реалізації брунді	361	701
4. Нараховано ПДВ	701	641
5. Відображено дохід від реалізації сидру	361	701
6. Нараховано ПДВ	701	641
7. Надійшли кошти від супермаркету за отримані напої	311	36
8. Відображено дохід від реалізації напоїв	361	701
9. Нараховано ПДВ	701	641
10. Списана справедлива вартість реалізованої готової продукції	90	27
11. Надійшли кошти від покупця	311	36
12. Віднесено дохід від реалізації готової продукції на фінансові результати	701	791
13. Віднесено собівартість реалізованої готової продукції на фінансові результати	791	901

Так, в в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»вартість отриманих ТМЦ, виконаних робіт, наданих послуг відображається на рахунках обліку ТМЦ або витрат без урахування суми ПДВ, вказаної в документах постачальника. Облік розрахунків з кредиторами за товарними операціями у в в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» сформовано наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками в в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Господарські операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Здійснено передоплату за сировину	371	311
2.Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
3.Оприбутковано сировину	201	631
4.Списано ПДВ	644	631
5.Здійснено залік авансу постачальнику	631	371
6.Оприбутковано матеріали	201	631
7.Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
8. Відображено борг перед транспортною організацією	201	685
9. Відображено податковий кредит з ПДВ за транспортування матеріалів	641	685
11. Оплачено рахунки постачальникам та підрядникам	631, 685	311

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» по кожному покупцю, замовнику, постачальнику та підряднику ведеться аналітичний облік розрахунків , що забезпечує одержання даних про заборгованість, строк сплати по якій ще не настав, а також заборгованість неоплачену в строк, аванси та оплату. З цією метою ведуться картки аналітичного обліку на кожного контрагента та відомості заборгованості автоматично.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» з використанням програми автоматизації обліку на підставі рахунків, виписок банку, звіту касирів складаються машинограми синтетичного й аналітичного обліку по кожним рахунком, застосовуваним для обліку розрахунків з постачальниками і покупцями та розрахунків з ПДВ (371 «Розрахунки за виданими авансами», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 374 «Розрахунки за претензіями», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками). Електронні облікові регістри в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є підставою для записів в Головну книгу та фінансову звітність підприємства. Облік авансів, виданих іншим підприємствам в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до робочого та типового плану рахунків ведеться на рахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами», кореспонденція рахунків якого наведена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Кореспонденція рахунків за авансами виданими в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	дебет	кредит
1. Перераховано з поточного рахунка аванс підряднику за будівельні роботи	371	311
2. Відображено розрахунки за податковим кредитом	641	644
3. Проведено залік вартості будівельних робіт - на суму вартості робіт - на суму ПДВ	 151 644	 631 631
4. Зараховано частину авансу постачальнику основних засобів	631	371
5. Відображено згідно з актом вартість основних засобів: - на суму вартості основних засобів - на суму ПДВ	 151 644	 631 631
6. Зараховано частину авансу, що залишилась, в оплату виконаних підрядником робіт	631	371
7. Здійснено остаточний розрахунок з підрядниками та постачальниками	631	311
8. Відображено розрахунки за ПДВ (податковий кредит)	641	644

У фінансовій звітності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» розрахунки з дебіторами та кредиторами за товарними операціями відображаються у фінансової звітності суб'єкту малого бізнесу (табл. 3.4-3.5).

Таблиця 3.4 – Відображення у фінансової звітності розрахунків за товарними операціями ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Форма фінансової звітності	Відображення
1. Форма №1-м «Баланс»	У II розділі «Оборотні активи», в статті «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» у рядку 1125 відображається поточна дебіторська заборгованість покупців та замовників за надані послуги, поставлену продукцію, виконані роботи.
	У III розділі «Поточні зобов'язання», в статті «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» у рядку 1615 відображається поточна кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками за надані послуги, поставлені ТМЦ, виконані роботи.
2. Форма №2м «Звіт про фінансові результати»	Відображається інформація про розрахунки з покупцями та замовниками у рядку 2000 про чистий дохід від реалізації продукції (товарів робіт послуг)

Таблиця 3.5 – Відображення у фінансової звітності товарними операціями ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Показники	Код рядка	2021р., тис. грн.	2022 р., тис.грн.
Форма №1-м «Баланс»			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	345,8	307,1
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	18544,8	17051,9
Форма №2-м «Звіт про фінансові результати»			
Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг	2000	20945,9	26724,2
Собівартість реалізованої продукції (товарі, робіт, послуг)	2050	18177,6	21212,1

3.2. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Аналіз складу, структури, динаміки та погашення дебіторської заборгованості підприємства здійснюється за допомогою табл. 3.6-3.7.

Таблиця 3.6 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок 2022 року	на кінець 2022 року	на початок 2022 року	на кінець 2022 року	Абсолютне	Питомої ваги	в % до величини на початок 2022 року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1120÷1155	4781,7	1277,8	100	100	-3503,9	x	-73,28	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125, 1120*	345,8	307,1	7,23	24,03	-38,7	16,8	-11,19	1,10
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130÷1135 (1145)	3415,6	8,2	71,43	0,64	-3407,4	-70,7	-99,76	97,25
– за виданими авансами	1130	x	x	x	x	x	x	x	x
– з бюджетом,	1135	3415,6	8,2	71,43	0,69	-3407,4	-70,7	-99,76	97,25
– в тому числі з податку на прибуток	1136	x	x	x	x	x	x	x	x
–з нарахованих доходів	1140	x	x	x	x	x	x	x	x
– із внутрішніх розрахунків	1145	x	x	x	x	x	x	x	x
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1020,3	962,5	21,34	75,32	-57,8	53,9	-5,67	1,65

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 3.6 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітного 2022 року порівняно з початком 2022 року зменшилась на 3503,9 тис.грн. або на 73,28%, такі зміни відбулись за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 38,7 тис.грн. або на 11,19%, дебіторської заборгованість за розрахунками – на 3407,4 тис. грн. або 99,76%, іншої поточної дебіторської заборгованості – на 57,8 тис. грн. або 5,67%, що є позитивним.

В структурі дебіторської заборгованості на початок 2022 звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторської заборгованості за розрахунками – 71,43% (з бюджетом – негативна тенденція), а питома вага іншої поточної дебіторської заборгованість склала – 21,34%, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – 7,23%.

На кінець звітного 2022 року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості:

– спостерігається збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 24,03%п.;

– зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками – на 0,64%п.;

– зменшення питомої ваги іншої дебіторської заборгованості – на 75,32%п., що пов’язано з збільшенням основної операційної діяльності – реалізації продукції на 30% майже.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення за допомогою табл. 3.7.

З табл. 3.7 видно, що в попередньому 2021 році найбільша частина дебіторської заборгованості за товари роботи послуги (44,5%) погашається у середній термін – від 12 до 18 місяців, 37,8% – у найкоротший термін до 12 місяців, 17,7% – у термін до 36 місяців, що є негативним за приводить до втрати вартості реальних грошових коштів.

В звітному 2022 році зменшується частина заборгованості, яка погашається у найкоротший термін до 37,7% та частина заборгованості, яка погашається у термін до 36 місяців до 12,15% та збільшується заборгованість

Таблиця 3.7 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення*

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Абсолютне відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	заборгованості за товари, роботи, послуги	іншої поточної заборгованості
2021 рік	Всього, в тому числі:	345,8	100	1020,3	100	x	x
	– до 12 місяців	130,71	37,8	238,75	23,4	x	x
	– від 12 до 18 місяців	153,88	44,5	541,78	53,1	x	x
	– від 18 до 36 місяців	61,21	17,7	239,77	23,5	x	x
2022 рік	Всього, в тому числі:	307,1	100	962,5	100	-38,7	-57,8
	– до 12 місяців	115,77	37,70	256,12	26,61	-14,94	17,37
	– від 12 до 18 місяців	154,02	50,15	426,39	44,3	0,14	-115,39
	– від 18 до 36 місяців	37,31	12,15	279,99	29,09	-23,89	40,22

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

до 18 місяців до 50,15%, що є негативною тенденцією впливу на платоспроможність підприємства.

В попередньому 2022 році найбільша частина іншої дебіторської заборгованості (53,1%) погашається у термін до 18 місяців, але 23,4% – погашається у термін до 12 місяців, 23,5% – у термін до 36 місяців, що також має негативні насідки на фінансовий стан.

В звітному 2022 році збільшується частина заборгованості (див. табл. 2.8), яка погашається у термін до 36 місяців до 29,09%, у термін до 12 місяців – до 26,61%, але зменшується частина заборгованості, яка погашається у термін до 18 місяців до 44,3%, що свідчіть про більш швидке отримання грошових коштів від дебіторів та позитивно характеризує фінансову діяльність та роботу управлінського персоналу підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за допомогою табл. 3.8.

З табл. 3.8 видно що на кінець звітного 2022 року порівняно з початком, кредиторська заборгованість підприємства збільшилась на 17860,2 тис. грн. або 58,14% за рахунок зменшення заборгованості:

– зменшення заборгованості за товари робот послуги на 1492,9 тис. грн. або 8,05 %;

–зменшення заборгованості за розрахунками на 40,8 тис. грн. або 14,37%;

– збільшення іншої поточної заборгованості на 19393,9 тис. грн. або в 1,6 раз.

В структурі кредиторської заборгованості (див. табл. 2.15) на початок 2022 року найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари роботи послуги – 60,37%, а питома вага іншої поточної заборгованості склала – 38,7 %, заборгованості за розрахунками – 0,93%.

На кінець звітного 2022 року відбулись такі зміни в структурі кредиторської заборгованості підприємства:

– збільшилась питома вага іншої поточної заборгованості до 64,4%п.;

– зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи і послуги до 35,1%п.;

– зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками до 0,5%п. відповідно.

Таблиця 3.8 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок 2022 року	на кінець 2022 року	на початок 2022 року	на кінець 2022року	Абсолютне	Питомої ваги	в % до величини на поч. 2022 року	в % до величини зміни заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1610÷1630,1690	30717,5	48577,7	100	100	17860,2	х	58,14	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1615	18544,8	17051,9	60,37	35,1	-1492,9	-25,27	-8,05	-8,36
1.2. Кредиторська заборгованість розрахунками:	1610, 1620÷1630	283,9	243,1	0,93	0,5	-40,8	-0,42	-14,37	-0,23
довгостроковими зобов'язаннями	1610	х	х	х	х	х	х	х	х
– з бюджетом	1620	84,4	68,9	0,27	0,14	-15,5	-0,13	-18,36	-0,09
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	33,7	23,9	0,11	0,05	-9,8	-0,06	-29,08	-0,05
– зі страхування	1625	42,2	34	0,14	0,07	-8,2	-0,07	-19,43	-0,05
– з оплати праці	1630	157,3	140,2	0,51	0,29	-17,1	-0,22	-10,87	-0,1
- за одержаними авансами	1635	х	х	х	х	х	х	х	х
–за розрахунками з учасниками	1640	х	х	х	х	х	х	х	х
- із внутрішніх розрахунків	1645	х	х	х	х	х	х	х	х
1.3. Інші поточні зобов’язання	1690	11888,8	31282,7	38,7	64,4	19393,9	25,69	в 1,6 раз	108,59

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства за 2022 рік виконуємо за допомогою табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на кінець 2022 року*

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	307,1	17051,90	х	16744,80
2. За розрахунками*:	8,2	243,10	х	234,90
– за довгостроковими зобов'язаннями	х	х	х	х
– з бюджетом,	8,2	68,90	х	60,70
– у т.ч. з податку на прибуток	х	23,90	х	23,90
– за виданими (одержаними) авансами	х	х	х	х
– зі страхування	х	34,00	х	34,00
– з оплати праці	х	140,20	х	140,20
- за розрахунками з учасниками	х	х	х	х
3. Інші види заборгованості	962,5	31282,70	х	30320,20
Всього	1286	48844,70	0,00	47558,7

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

З табл. 3.9 видно, що на кінець звітного 2022 року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської заборгованості на 47558,7 тис. грн. за всіма показниками, що негативно впливає на фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність підприємства.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних активів) підприємства та його окремих елементів здійснюється за допомогою табл. 3.10.

Розрахунки, наведені в табл. 3.10 свідчать, що в звітному 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком ефективність використання оборотних активів підприємства погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,08 обороти та збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,26 грн/грн. Спостерігається збільшення тривалості одного обороту оборотних активів в 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 2,07 днів за рахунок:

– зменшення часу в коштах в розрахунках – на 15,49 дня;

Таблиця 3.10 – Аналіз використання оборотних активів*

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	20 945,90	26 724,20	5 778,30	27,59
2. Середньорічні залишки оборотних активів, тис грн	Ф № 1 р. 1195	34 641,45	51 013,20	16 371,75	47,24
2.1. Запаси*	Ф № 1 р.1100, 1110	28 818,10	36 921,80	8 103,70	28,12
2.2.Кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1120÷1155	4 451,70	4 529,75	78,05	1,75
2.3. Грошові кошти та поточні фін. інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	42,45	84,30	41,85	98,59
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	1 329,20	10 977,35	9 648,15	725,86
3. Кількість днів в періоді	х	360,00	360,00	0,00	0,00
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	58,18	74,23	16,05	27,59
5. Потреба в оборотних активів одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	96,23	141,70	45,48	47,26
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	18544,80	17051,90	-7 999,50	-30,14
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	0,60	0,52	-0,08	-13,33
8. Коефіцієнт завантаження	р.2 : р. 1	1,65	1,91	0,26	15,42
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7	595,39	687,20	91,81	15,42
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	495,30	497,37	2,07	0,42
9.2. В коштах в розрахунку	р.2.2 : р.4	76,51	61,02	-15,49	-20,25
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	0,73	1,14	0,41	55,65
9.4. В інших оборотних пктивах	р.2.4 : р.4	22,85	147,88	125,03	547,29
10. Економія (надлишок) оборотних активів, тис. грн.	абс. від. по р.9 · р.5	х	13 009,54	х	х

Продовження табл. 3.10

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію оборотних активів при умові роботи підприєм-ства на рівні 2021 року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	4042,36	х	х

*Складено на основі фінансової звітності підприємства [39,40]

– збільшення часу перебування коштів в запасах – на 2,07 дня;

– збільшення часу перебування в грошових коштах на 0,41 дня і інших оборотних коштах – на 125,03 дня), що є негативною тенденцією.

Такі зміни призвели до формування надлишку оборотних активів у розмірі 13009,54 тис. грн. Якщо би оборотні активи використовувались на рівні попереднього 2021 року, то кредиторська заборгованість у 2022 році склала 4042,36 тис. грн – була б значно менше, що є негативною тенденцією управління такими розрахунками.

Висновки до третього розділу

1.Організація ведення фінансового обліку розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» і відображення їх у фінансовій звітності, що досліджено у третьому розділі кваліфікаційної роботи, відповідає Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, Національному Положенню (Стандарту) бухгалтерського обліку №1 та іншим нормативним і законодавчим актам. Фінансова звітність, в тому числі Форма №1-м та Форма №2-м складені відповідно до вимог Національних положень(стандартів) бухгалтерського обліку і інших нормативно-правових актів України.

2. Досліджено особливості розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», та відображення їх у фінансової звітності. Складена кореспонденція рахунків.

3. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості за 2021 – 2022 роки дозволяє зробити висновки:

– дебіторська заборгованість на кінець звітного 2022 року порівняно з початком 2022 року зменшилась на 3503,9 тис.грн. або на 73,28%, такі зміни відбулись за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 38,7 тис.грн. або на 11,19%, дебіторської заборгованість за розрахунками – на 3407,4 тис. грн. або 99,76%, іншої поточної дебіторської заборгованості – на 57,8 тис. грн. або 5,67%, що є позитивним;

– в структурі дебіторської заборгованості на початок 2022 звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторської заборгованості за розрахунками – 71,43% (з бюджетом – негативна тенденція), а питома вага іншої поточної дебіторської заборгованість склала – 21,34%, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – 7,23%. На кінець звітного 2022 року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: спостерігається збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 24,03%п. ;зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками – на 0,64%п. ;зменшення питомої ваги іншої дебіторської заборгованості – на 75,32%п., що пов’язано з збільшенням основної операційної діяльності – реалізації продукції на 30% майже.

– в 2021 році найбільша частина дебіторської заборгованості за товари роботи послуги (44,5%) погашається у середній термін – від 12 до 18 місяців, 37,8% – у найкоротший термін до 12 місяців, 17,7% – у термін до 36 місяців, що є негативним за приводить до втрати вартості реальних грошових коштів. В звітному 2022 році зменшується частина заборгованості, яка погашається у найкоротший термін до 37,7% та частина заборгованості, яка погашається у термін до 36 місяців до 12,15% та збільшується заборгованість до 18 місяців до 50,15%, що є негативною тенденцією впливу на платоспроможність

підприємства. В попередньому 2022 році найбільша частина іншої дебіторської заборгованості (53,1%) погашається у термін до 18 місяців, але 23,4% – погашається у термін до 12 місяців, 23,5% – у термін до 36 місяців, що також має негативні насідки на фінансовий стан;

– в звітному 2022 році збільшується частина заборгованості (див. табл. 2.8), яка погашається у термін до 36 місяців до 29,09%, у термін до 12 місяців – до 26,61%, але зменшується частина заборгованості, яка погашається у термін до 18 місяців до 44,3%, що свідчіть про більш швидке отримання грошових коштів від дебіторів та позитивно характеризує фінансову діяльність та роботу управлінського персоналу підприємства.

– на кінець звітного 2022 року порівняно з початком, кредиторська заборгованість підприємства збільшилась на 17860,2 тис. грн. або 58,14% за рахунок зменшення заборгованості: зменшення заборгованості за товари робот послуги на 1492,9 тис. грн. або 8,05 %; зменшення заборгованості за розрахунками на 40,8 тис. грн. або 14,37%; збільшення іншої поточної заборгованості на 19393,9 тис. грн. або в 1,6 раз.

– в структурі кредиторської заборгованості на початок 2022 року найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари роботи послуги – 60,37%, а питома вага іншої поточної заборгованості склала – 38,7 %, заборгованості за розрахунками – 0,93%. На кінець звітного 2022 року відбулись такі зміни в структурі кредиторської заборгованості підприємства: збільшилась питома вага іншої поточної заборгованості до 64,4%п.; зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи і послуги до 35,1%п.;зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками до 0,5%п. відповідно;

– на кінець звітного 2022 року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської заборгованості на 47558,7 тис. грн. за всіма показниками, що негативно впливає на фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність підприємства.

– отримані розрахунки свідчать, що в звітному 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком ефективність використання оборотних активів підприємства погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,08 обороти та збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,26 грн/грн. Спостерігається збільшення тривалості одного обороту оборотних активів в 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 2,07 днів за рахунок: зменшення часу в коштах в розрахунках – на 15,49 дня; збільшення часу перебування коштів в запасах – на 2,07 дня; збільшення часу перебування в грошових коштах на 0,41 дня і інших оборотних коштах – на 125,03 дня), що є негативною тенденцією;

– такі зміни призвели до формування надлишку оборотних активів у розмірі 13009,54 тис. грн. Якщо би оборотні активи використовувались на рівні попереднього 2021 року, то кредиторська заборгованість у 2022 році склала 4042,36 тис. грн – була б значно менше, що є негативною тенденцією управління такими розрахунками.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті вивчення сутності, класифікації розрахунків за товарними операціями, дослідження їх документального та фінансового обліку, проведення фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» з поглибленим аналізом дебіторської та кредиторської заборгованості можна сформувати наступні висновки:

1.В першому розділі цієї кваліфікаційної роботи досліджено та доведено:

1.1. В результаті дослідження ряду наукових праць та практичних публікацій можна зробити висновок, що економічні категорії «дебіторська заборгованість» та «кредиторська заборгованість» визначається більшістю вчених і фахівців відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості, в тому числі за товарними операціями, розглядається з напряму відображення у фінансової звітності або управління нею.

1.2.Відповідно до Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. №148 (зі змінами) та інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затвердженою постановою Правління Національного Банку України № 22 від 21.01.2004 р. (зі змінами і доповненнями) досліджено документальний облік розрахунків за товарними операціями з контрагентами готівковими та безготівковими грошовими коштами, їх нормативне регулювання .

1.3. Відповідно до Інструкціїї про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами) та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 (зі змінами), розглянуто фінансовий облік розрахунків з покупцями і замовниками та з постачальниками і підрядниками, відображення в синтетичних облікових

регістрів та фінансової звітності підприємства. Складена кореспонденція їх рахунків в Додатках А-Б.

2. Проведене дослідження аспектів зовнішній торгівлі агропродовольчими товарами в Україні в умовах війни та фінансово-економічний аналіз в ТОВ«Вознесенський коньячний завод у другому розділі кваліфікаційної роботи показали:

2.1. Зростання імпорту негативно впливає на торгівельний баланс і означає невиправдані в даному випадку витрати іноземної валюти. Для зменшення імпорту агропродовольчої продукції необхідно по-перше, збільшити виробництво якісних вітчизняних товарів, і по-друге, ввести певні державні обмеження. Агропродовольча продукція не відноситься до товарів критичного імпорту і зростання імпорту в умовах війни пояснюється відсутністю певних обмежень, які безумовно мають бути введені на цій період.

2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки свідчить, що спостерігається як погіршення, так й нестійка тенденція зміни показників, що негативно впливає на результат діяльності підприємства. Дослідження показало, що:

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 5778,3 тис.грн. або 27,56%, але й зростає собівартість реалізованої продукції на 3034,5 тис.грн або 16,73%. Негативні зміни є й в інших витратах, що негативно вплинуло на фінансовий результат від операційної діяльності підприємства в 2022 році – тенденцію до зростання мають інші операційні витрати – на 1333,1 тис.грн або 52,54%;

– витрати на 1 грн. реалізованої продукції зменшуються на 5,03 коп. або 21,09%, що відбулось за рахунок менших темпів зростання собівартості реалізованої продукції ніж чистого доходу від її реалізації, що призвело до зростання прибутку на 2743,8 тис.грн або 99,16%, що є позитивною тенденцією в основної операційної діяльності підприємства;

– аналіз фінансового результату до оподаткування в 2022 році в порівнянні 2021 роком показав, що підприємство має прибуток від діяльності, але він зменшився на 54,6 тис.грн. або 29,17% (за рахунок збільшення збитку

від іншої операційної діяльності на 52,54% і іншої діяльності – в 30,5 разів), що є негативним для формування фінансового результату діяльності підприємства в 2022 р.;

– дослідження показників рентабельності показало, що рентабельність продукції зросла – на 10,86% пункту (позитивна тенденція), але рентабельність виробництва зменшилась на 0,183% пункту, що є негативною тенденцією основної операційної діяльності підприємства;

– аналіз використання ресурсів підприємства показав: покращилось використання таких ресурсів підприємства: основних засобів (фондовіддача по продукції збільшилась на 0 26,54%, фондовіддача по прибутку збільшилась на 100%); трудових ресурсів (збільшення продуктивності праці на 32,31%); матеріальних ресурсів (збільшення матеріаловіддачі на 4,06% при зменшенні матеріаломісткості), що позитивно характеризує використання підприємства. Погіршилось використання таких ресурсів підприємства: оборотних активів (зменшення оборотності оборотних коштів на 13,33%), що негативно впливає на фінансування діяльності підприємства та його фінансовий стан;

2.3. Баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, що негативно впливає на його фінансовий стан та підтверджується зміною показників ліквідності балансу показала.

3.Організація ведення фінансового обліку розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» і відображення їх у фінансовій звітності, що досліджено у третьому розділі кваліфікаційної роботи:

3.1. Відповідає Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, Національному Положенню (Стандарту) бухгалтерського обліку №1 та іншим нормативним і законодавчим актам. Фінансова звітність, в тому числі Форма №1-м та Форма №2-м складені відповідно до вимог Національних положень(стандартів) бухгалтерського обліку і інших нормативно-правових актів України.

3.2. Досліджено особливості розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», та відображення їх у фінансової звітності. Складена кореспонденція рахунків.

3.3. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості за 2021 – 2022 роки дозволяє зробити висновки:

– дебіторська заборгованість на кінець звітного 2022 року порівняно з початком 2022 року зменшилась на 3503,9 тис.грн. або на 73,28%, такі зміни відбулись за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 38,7 тис.грн. або на 11,19%, дебіторської заборгованість за розрахунками – на 3407,4 тис. грн. або 99,76%, іншої поточної дебіторської заборгованості – на 57,8 тис. грн. або 5,67%, що є позитивним;

– в структурі дебіторської заборгованості на початок 2022 звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторської заборгованості за розрахунками – 71,43% (з бюджетом – негативна тенденція), а питома вага іншої поточної дебіторської заборгованість склала – 21,34%, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – 7,23%. На кінець звітного 2022 року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: спостерігається збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 24,03%п. ;зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками – на 0,64%п. ;зменшення питомої ваги іншої дебіторської заборгованості – на 75,32%п., що пов’язано з збільшенням основної операційної діяльності – реалізації продукції на 30% майже.

– в 2021 році найбільша частина дебіторської заборгованості за товари роботи послуги (44,5%) погашається у середній термін – від 12 до 18 місяців, 37,8% – у найкоротший термін до 12 місяців, 17,7% – у термін до 36 місяців, що є негативним за приводить до втрати вартості реальних грошових коштів. В звітному 2022 році зменшується частина заборгованості, яка погашається у найкоротший термін до 37,7% та частина заборгованості, яка погашається у термін до 36 місяців до 12,15% та збільшується заборгованість до 18 місяців до 50,15%, що є негативною тенденцією впливу на платоспроможність

підприємства. В попередньому 2022 році найбільша частина іншої дебіторської заборгованості (53,1%) погашається у термін до 18 місяців, але 23,4% – погашається у термін до 12 місяців, 23,5% – у термін до 36 місяців, що також має негативні насідки на фінансовий стан;

– в звітному 2022 році збільшується частина заборгованості, яка погашається у термін до 36 місяців до 29,09%, у термін до 12 місяців – до 26,61%, але зменшується частина заборгованості, яка погашається у термін до 18 місяців до 44,3%, що свідчіть про більш швидке отримання грошових коштів від дебіторів та позитивно характеризує фінансову діяльність та роботу управлінського персоналу підприємства.

– на кінець звітного 2022 року порівняно з початком, кредиторська заборгованість підприємства збільшилась на 17860,2 тис. грн. або 58,14% за рахунок зменшення заборгованості: зменшення заборгованості за товари робот послуги на 1492,9 тис. грн. або 8,05 %; зменшення заборгованості за розрахунками на 40,8 тис. грн. або 14,37%; збільшення іншої поточної заборгованості на 19393,9 тис. грн. або в 1,6 раз.

– в структурі кредиторської заборгованості на початок 2022 року найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари роботи послуги – 60,37%, а питома вага іншої поточної заборгованості склала – 38,7 %, заборгованості за розрахунками – 0,93%. На кінець звітного 2022 року відбулись такі зміни в структурі кредиторської заборгованості підприємства: збільшилась питома вага іншої поточної заборгованості до 64,4%п.; зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи і послуги до 35,1%п.;зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками до 0,5%п. відповідно;

– на кінець звітного 2022 року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської заборгованості на 47558,7 тис. грн. за всіма показниками, що негативно впливає на фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність підприємства.

– отримані розрахунки свідчать, що в звітному 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком ефективність використання оборотних активів підприємства погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,08 обороти та збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,26 грн/грн. Такі зміни призвели до формування надлишку оборотних активів у розмірі 13009,54 тис. грн. Якщо би оборотні активи використовувались на рівні попереднього 2021 року, то кредиторська заборгованість у 2022 році склала 4042,36 тис. грн – була б значно менше, що є негативною тенденцією управління такими розрахунками.

4. Недоліками ведення обліку та управління розрахунками за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», які було виявлено в результаті дослідження, є:

– підприємство не проводить фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та дебіторської і кредиторської заборгованості, про що свідчить значна їх величина на підприємстві;

– на підприємстві не застосовується управлінський облік, в т.ч. методи управління розрахунків з покупцями і замовниками, постачальниками та підрядниками;

– на підприємстві не використовують внутрішній аудит розрахунків за товарними операціями підприємства, що є не ефективним.

5. Для якісної організації обліку розрахунків за товарними операціями в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», удосконалення їх обліку, аналізу та управлінню необхідно:

– з метою прискорення оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на підприємстві проводити фінансовий аналіз за запропонованим методичним підходом в п. 3.3 кваліфікаційної роботи;

– з метою підвищення ефективності діяльності підприємства, покращення розрахункової дисципліни, підвищення оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості за товарними операціями ввести на

підприємстві управлінський облік Наказом «Про облікову політику підприємства». Функції внутрішнього контролю, проведення управління станом та оборотністю товарною дебіторської та кредиторської заборгованістю на відповідного працівника управлінського персоналу – внутрішнього аудитора;

– та застосувати АВС-аналіз (метод управлінського обліку), як метод управління заборгованістю підприємства та дебіторів за товари, роботи, послуги, який дозволяє спостерігати за категорією А – найбільш суттєвими боргами перед кредиторами та своєчасністю за їх оплатою та ефективно управляти даної заборгованістю (Додаток В).

6. Результати дослідження, які відображені у другому розділі кваліфікаційної роботи були:

– опубліковані в 1-х тезах всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (у співавторстві) [26];

– пройшли апробацію та доповідалися на наукових студентських конференціях здобувачів освіти на секції кафедри обліку та аудиту в ОНТУ в 2023-2024 р. та на VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року;

– пройшли апробацію на науковому колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб’єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб’єктів» кафедри обліку та аудиту ОНТУ 18.04.2024 р. в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб’єктів» (Додаток Д).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996–XIV зі змінами. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14 *(дата звернення 01.06.2024 р).*

2. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 року № 2755-VI зі змінами. URL: https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/ *(дата звернення 01.06.2024 р).*

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зі змінами і доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 *(дата звернення 01.06.2024 р).*

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 08.10.1999 року №237, зі змінами і доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text *(дата звернення 01.06.2024 р.).*

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 31.01.2000 року №20, зі змінами і доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text *(дата звернення 01.06.2024 р.).*

6. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту: Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2006. 504 с.

7. Бутинець Ф. Ф. [та ін.] Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник; за ред. Ф.Ф. Бутинця, 8-вид., перероб. та доп. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.

8. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств: [Навч. Посібник] / М.Д. Білик // Фінанси України. 2003. №12. С.24-36.

9. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): Навчальний посібник: 3-ге вид., виправлене і доповнене. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 326 с.

10. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: : [Навч. Посібник] Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. 670 с.

11. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: Підручник 4-те вид. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.

12. Білик М.Д., Бабіч В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств: Стаття. Бізнес Інформ. 2015. № 4. С. 205-213. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2015_4_35 *(дата звернення 01.06.2024 р).*

13. *Бланк І.А. Основи фінансовго менеджмента. Т.1. К.: Ника-Центр, Ельга, 2001. 592 с.*

14. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні : постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. №148 (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17 (дата звернення: 01.06.2024)].

15. Інструкція «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженою Постановою НБУ від 12.11.2003 р. № 492 (зі змінами) URL: http: // www.rada.gov.ua *(дата звернення 01.06.2024 р).*

16. Мельник М.В., Симоненко О.В. Фінансовий облік: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 418 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/course/buhhalterskyj-oblik-ekf (дата звернення 01.06.2024).

17. Голов С.Ф. Фінансовий облік: Навчальний посібник. К.: Літера ЛТД, 2018. 448 с. (дата звернення 01.06.2024).

18. Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затверджена постановою Правління Національного Банку України № 22 від 21.01.2004 р. (зі змінами і доповненнями). URL: http: // www.rada.gov.ua *(дата звернення 01.06.2024 р).*

19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами). URL: https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/instrukciya-pro-zastosuvannya-1021038.html *(дата звернення 01.06.2024 р)*.

20. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 зі змінами. URL: https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/plan-schetov-buhgalterskogo-1021043.html *(дата звернення 01.06.2024 р)*.

21. Мороз Ю. Ю., Цал-ЦАлко Ю. С., Ейсмонт В. С. [та ін] Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісогосподарським підприємством: Підручник Житомир: Рута, 2019. 372 с.

22. Мілошевська К.І., Соловей Н.В. Проблеми обліку дебіторської забор гованості // Економічний простір. 2010. №11. С. 12-17.

23. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В., Фінансовий аналіз та звітність: Електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 144 с.

24. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

25. Кононенко Л. В., Юрченко О.В. Фінансовий аналіз як інструмент оптимізації оподаткування підприємств: Стаття. Електронний журнал «Економіка та суспільство», 2023. №53. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2597/2515 (дата звернення 01.06.2024).

26. Бошков М.С., Корулик В.А., Плукчі С.І. Питання аналізу імпортних потоків агропродовольчих товарів до України в 2021-2023 рр. // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 17-18 квітня 2024 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2024. https://ontu.edu.ua/download/konfi/2024/Conference_abstract-17-18-04-24.pdf (дата

звернення 01.06.2024).

27. Державна служба статистики (Веб.сайт), Київ 2022. URU :http://ukrstat.gov.ua. (дата звернення 01.06.2024).

28. Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність: Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. 281 с.

29. Литвин Б. М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Київ: «Хай-Тек Прес», 2008. 336 с.

30. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. Проф. А.Г. Загороднього. 3-тє вид., перероблене і допрацьоване Київ: Знання, 2008. 487 с.

31. Марусяк Н. Л. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.

32. Черниш С.С. Економічний аналіз: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 312 с.

33. Захарченко В.І., Лук'янчук О.М. Становлення та розвиток систематизованого аналізу фінансової звітності: Стаття. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2023. № 4 (68). с. 38-49. URL: https://economics.net.ua/files/archive/2023/No4/38.pdf (дата звернення 01.06.2024).

34. Мельник Т.В., Симоненко О.В. Управлінський облік: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 416 с. (дата звернення 01.06.2024).

35. Управлінський облік: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Луценка. К.: Центр навчальної літератури, 2014. 480 с. URL:https://westudents.com.ua/knigi/60-fnansoviy-oblk-suk-lk.html (дата звернення 01.06.2024).

36. Управлінський облік: Навчальний посібник / За ред. проф. В. В. Луценка. К.: Центр навчальної літератури, 2014. 480 с.: (дата звернення 01.06.2024).

37. Управлінський облік: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Луценка. К.: Центр навчальної літератури, 2014. URL:

https://westudents.com.ua/knigi/60-fnansoviy-oblk-suk-lk.html(дата звернення 01.06.2024).

38. Понкрашева Т. А. Управлінський облік, 2001 [Електронний ресурс]. URL: http://elbib.in.ua/upravlencheskiy-uchet190.html (дата звернення 01.06.2024).

39. Фінансова звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2021 рік. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/40404385/ дата звернення 01.06.2024).

40. Фінансова звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2022 рік. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/40404385/ дата звернення 01.06.2024).

41. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання, у 2-част., частина 1/ Укл. к.е.н., доцент Т.М. Ступницька. Одеса: ОНТУ, 2022. 57 с.

42. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання, у 2-част., частина II / Укл. к.е.н., доцент Т.М. Ступницька. Одеса: ОНТУ, 2022. 76с.

ДОДАТОК А
Кореспонденція розрахунків з покупцями та замовниками підприємства за товарними операціями*

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Повернено покупцю: – надлишково отриману продукцію	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	30 «Готівка»
	– надлишково перераховані кошти		31 «Рахунки в банках»
2	Одержано вексель від покупців	16 «Довгострокова дебіторська заборгованість», 34 «Короткострокові векселі одержані»	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»
3	Відновлено суму заборгованості покупця, яка раніше була визнана безнадійною, у результаті зміни його фінансового стану	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	716 «Відшкодування раніше списаних активів»
			071 «Списана дебіторська заборгованість»
4	Відображено доход від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	70 «Доход від реалізації»
5	Нараховуємо НДС	70 «Доходи від реалізації»	64 «Розрахунки за податками та платежами»
6	Відображено доход від реалізації оборотних активів	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	712 «Доход від реалізації інших оборотних активів»
7	Відображено курсову різницю в результаті перерахунку дебіторської заборгованості на дату отримання коштів	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	714 «Доход від оперативної курсової різниці»
8	Погашено покупцем заборгованість за товари	30 «Готівка», 31«Рахунки в банках»	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»
9	Відображено суми отриманих авансів, зараховані при пред'явленні покупцям (замовникам) рахунків за поставку готової продукції	681 «Розрахунки за авансами одержаними»	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»
10	Списано безнадійну дебіторську заборгованість, визнану безнадійною: – у частині резерву	38 «Резерв сумнівних боргів»	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»
	– у сумі, що перевищує резерв	944 «Сумнівні та безнадійні борги»	
	– одночасно відображено суму списаної заборгованості на позабалансовому рахунку	071 «Списана дебіторська заборгованість»	

ДОДАТОК Б
Кореспонденція розрахунків з постачальниками та підрядниками за товарними операціями*

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено надходження від постачальника основних засобів або вартості виконаних робіт підрядником, пов'язаних із створенням основних засобів	15 "Капітальні інвестиції"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
2.	Відображено надходження на підприємство від постачальника товарно-матеріальних цінностей	20 "Виробничі запаси" 21 "Поточні біологічні активи" 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" 25 "Напівфабрикати" 28 "Товари"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
3.	Віднесено на витрати виробництва вартість робіт, виконаних підрядником	23 "Виробництво"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
4.	Повернуто на підприємство від постачальника раніше перераховані йому кошти	30 "Готівка" 31 "Рахунки в банках"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
5.	Відображено суму недостачі при оприбуткуванні на склад цінностей від постачальника	374 "Розрахунки за претензіями"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
6.	Відображено суму ПДВ (податкового кредиту) із вартості придбаних цінностей у постачальника, а також виконаних робіт і послуг підрядником	64 "Розрахунки за податками й платежами"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
7.	Належить підрядникам за виконані роботи і надані послуги	91 "Загальновиробничі витрати" 92 "Адміністративні витрати" 93 "Витрати на збут"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
8.	Визнано підприємством претензії (штрафи, пені, 948 "Визнані штрафи, пені, неустойки), пред'явлені зі сторони постачальника	948 "Визнані штрафи, пені, неустойки)	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"

Продовження Додатку Б

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
8.	Визнано підприємством претензії (штрафи, пені, 948 “Визнані штрафи, пені, неустойки), пред’явлені зі сторони постачальника	948 “Визнані штрафи, пені, неустойки)	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”
9.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість по розрахунках із постачальниками на інші витрати операційної діяльності	944 “Сумнівні та безнадійні борги”	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”
10	Нараховано заборгованість підрядній організації за здійснення робіт, пов’язаних із запобіганням або ліквідацією наслідків стихійного лиха	993 “Інші надзвичайні витрати”	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”
11.	Проведена оплата постачальникам та підрядникам за поставлені цінності, виконані роботи і надані послуги	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	30 “Готівка” 31 “Рахунки в банках”
12.	В рахунок оплати заборгованості перед постачальником передано векселі, отримані підприємством від покупця	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	34 “Короткострокові векселі одержані”
13.	Погашено заборгованість перед постачальником коштами, виданими підзвітним особам	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	372 “Розрахунки з підзвітними особами”
14.	В рахунок погашення боргу передано постачальнику акції підприємства	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	46 “Неоплачений капітал”
15.	Проведено розрахунок з постачальником за рахунок позики банку	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	50“ Довгострокові позики” 60 ”Короткострокові позики”
16.	Видано вексель постачальникам та підрядникам в рахунок поставки цінностей або виконаних робіт	63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	51 “Довгострокові векселі видані” 62 “Короткострокові векселі видані”

ДОДАТОК В

АВС – аналіз контрагентів з розрахунками за товарними операціями підприємства*

Категорія дебіторів або кредиторів	Процент кумулятивної вартості заборгованості або дебіторів кредиторів ,%
A	80,0
B	80,1-95,0
C	95,1-100,0

*сформовано на основі джерела [13]

ДОДАТОК Ж
АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Витяг
з протоколу № 13
засідання кафедри обліку та аудиту
від 24 квітня 2024 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.
БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: АнтонюкО.П., ОщепковО.П., СтупницькаТ.М., Тарасова О.В., ВаськовськаК.О., БаранюкХ.О., ас. Гребейникова Н.А., зав. лабораторії Головаченко Л.М.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку», який проводився 18 квітня 2024 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» з напряму наукової школи кафедри Обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 18.04.2024 р.

2. Здобувачам вищої освіти які підготовили та доповідали на науковому колоквіуму 18.04.2024 р. в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ, які виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.10. Здобувачу СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» – В.А. Корулику, тема доповіді:

«Питання аналізу імпортних потоків агропродовольчих товарів до України в 2021-2023рр.».

Зав. кафедри обліку та аудиту	/ПІДПИСАНО/	Валерій НЕМЧЕНКО
Секретар	/ПІДПИСАНО/	Людмила ГОЛОВАЧЕНКО